БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 31 (1293) | 8 февраль, якшанба, 1959 йил. | Баҳоси 20 тийин

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг навбатдаги XXII съезди тўғрисида

КПСС XXI съездининг қарори

(1959 йил 5 февралда бир овоздан қабул қилинган)

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг навбатдаги XXII съездини 1961 йилда ўтказиш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблансин.

Коммунистик партия етакчилигида Ленин йўлидан, коммунизм ғалабаси сари олға!

Шонли Коммунистик партиямиз, ижодкор халқимиз ва жонажон Совет Ватанимиз ҳаётида ғоят муҳим тарихий воқеа ҳисобланган, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракати тарихига энг муҳим давр бўлиб кирган Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг навбатдан ташқари XXI съезди 5 февралда ўз ишини тамомлади. Партия ва халқимиз бу съездни ғурур билан коммунизм қурувчилар съезди деб атади.

Съезд КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг доклади юзасидан баланд руҳ билан бир овоздан резолюция қабул қилди ва СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1959-1965 йилларга мўлжалланган контроль рақамларини тасдиқлади. Резолюцияда бундай дейилади:

«Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1959-1965 йилларга мўлжалланган контроль рақамлари тўғрисидаги тезислари ва доклади маъқуллансин;

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1959-1965 йилларга мўлжалланган контроль рақамлари тезисларнинг съездда ва съезд олдидан муҳокама қилиниши асосида киритилган ўзгартишлар ва қўшимчалар билан тасдиқлансин.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советига СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг съезд томонидан тасдиқланган контроль рақамлар асосида тузиладиган йиллик планларига СССР халқ хўжалиги тараққиётининг боришидан келиб чиқадиган зарур аниқликларни киритиш таклиф этилсин».

Коммунизм қурувчилар съезди КПССнинг навбатдаги XXII съездини партия Уставига мувофиқ 1960 йилда эмас, балки 1961 йилда чақириш ҳақида съезд Президиуми номидан ўртоқ Н. С. Хрушчев киритган таклифни якдиллик билан маъқуллади ва бир овоздан тегишли қарор қабул қилди.

Совет халқи, халқ демократияси мамлакатларининг меҳнаткашлари ва бутун прогрессив инсоният КПСС XXI съездининг ишини зўр диққат ва эътибор билан кузатиб турдилар. Съезд партиянинг XX съездидан кейин ўтган даврда совет халқи эришган оламшумул-тарихий ғалабаларга якун ясади, совет халқи ўзининг синалган йўлбошчиси Коммунистик партия раҳбарлигида коммунизм сари олға қараб қилаётган ҳаракатида жуда катта муваффақиятларга эришганлигини, халқ билан партиямизнинг қудратли монолит бирлигини бутун дунёга яна бир марта намойиш қилди.

КПСС XXI съезди партиямиз ленинчи Марказий Комитетининг бутун фаолиятини ва ички ҳамда ташқи сиёсат соҳасида у амалга оширган муҳим тадбирларни бутунича ва тамомила маъқуллади, Совет Иттифоқи тарихий ривожланишининг янги палласига кирганлигини, бизнинг мамлакатимизда социализм батамом ва узил-кесил ғалаба қозонганлигини зўр қониқиш билан таъкидлади.

Инсониятга социализм сари олиб борадиган йўлни очиб берган Совет Иттифоқида эндиликда ишлаб чиқарувчи кучларнинг, социалистик ишлаб чиқариш муносабатларининг ва маданий тараққиётнинг шундай даражасига эришилдики, бу эса шу етти йилликда коммунистик жамият қурилишини янада кенг миқёсда авж олдириб юбориш имконини беради. Етти йил ичида Совет Иттифоқи ишлаб чиқарадиган саноат маҳсулоти Совет ҳокимияти вужудга келгандан бери ўтган бутун йиллар давомида, яъни 41 йил ичида ишлаб чиқарилган саноат маҳсулотига баравар келиб қолади. Ўз улуғворлиги жиҳатидан тарихда бунга тенг келадиган программа бўлган эмас!

«Совет Иттифоқида коммунистик қурилишнинг белгиланаётган программаси, — дейилади резолюцияда, — экономикани, маданиятни ва халқнинг моддий фаровонлигини янада кучли суратда юксалтириш программаси, ўзининг буюк миқёслари жиҳатидан тарихда тенги бўлмаган программадир. СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг етти йиллик плани ҳозирги босқичда партиянинг ленинча бош йўлининг конкрет ифодасидир».

КПСС XXI съезди партиянинг шу етти йилликдаги асосий вазифаларини қуйидагилардан иборат деб ҳисоблади:

Иқтисодий соҳада — мамлакатнинг ишлаб чиқарувчи кучларини ҳар томонлама ривожлантириш, оғир индустрияни устун даражада ривожлантириш базасида экономиканинг барча соҳаларида ишлаб чиқаришни коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришда ва капиталистик мамлакатлар билан тинч иқтисодий мусобақада СССРнинг ғалаба қозонишини таъминлашда ҳал қилувчи қадам қўйиш имконини берадиган даражада ўстиришга эришиш. Мамлакатнинг иқтисодий потенциалини кучайтириш, халқ хўжалигининг барча соҳаларида техникани янада тараққий эттириш, ижтимоий меҳнат унумдорлигини тўхтовсиз ўстириш халқнинг турмуш даражасини анча оширишни таъминлаши лозим;

Сиёсий соҳада — совет социалистик тузумини, совет халқининг бирлиги ва жипслигини янада мустаҳкамлаш, совет демократиясини ривожлантириш, коммунистик жамият қурилишида кенг халқ оммасининг активлиги ва фаолиятини кучайтириш, давлат масалаларини ҳал этишда жамоат ташкилотларининг функцияларини кенгайтириш, партиянинг ва социалистик давлатнинг ташкилий ва тарбиявий ролини ошириш, ишчилар билан деҳқонлар иттифоқини, СССР халқлари дўстлигини бутун чоралар билан мустаҳкамлаш.

Идеология соҳасида — партиянинг ғоявий-тарбиявий ишларини кучайтириш, меҳнаткашларнинг ва аввало ёш авлоднинг коммунистик онглилигини ошириш, уларни меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш руҳида, совет ватанпарварлиги ва интернационализм руҳида тарбиялаш, капитализмнинг кишилар онгидаги сарқитларини йўқотиш, буржуа идеологиясига қарши кураш;

Халқаро муносабатлар соҳасида — турли социал системаларга мансуб мамлакатларнинг тинч-тотув яшашидан иборат ленинча принцип асосида тинчликни ва халқлар хавфсизлигини сақлаш ва мустаҳкамлашга қаратилган ташқи сиёсатни изчиллик билан амалга ошириш, «совуқ муносабатлар уруши»ни тўхтатиш ва халқаро кескинликни юмшатиш йўлини ўтказиш; жаҳон социалистик системасини ва қардош халқларнинг бирдамлигини бутун чоралар билан мустаҳкамлаш.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва унинг ленинчи Марказий Комитети атрофига маҳкам жипслашган совет халқи КПСС XXI съездининг қарорларини қизғин маъқулламоқда ва шонли етти йиллик планни ўзининг энг муҳим жонажон иши деб қабул қилиб, бу планнинг улуғвор вазифаларини тўла ва ошириб бажаришга тайёр турганлигини якдиллик билан изҳор қилмоқда.

Етти йиллик планнинг амалга оширилиши натижасида мамлакатимиз коммунизмнинг нурли чўққилари сари бораётган зафарли йўлида яна бир катта довон ошади, тинчлик ва тараққиётнинг қудратли таянчи бўлган Совет Иттифоқининг ва жаҳон социалистик лагерининг позицияси тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамланади. Улуғ социалистик Ватанимизнинг ва барча социализм мамлакатларининг тинч хўжалик қурилиши соҳасида эришган ва эришаётган ютуқлари социализмнинг капитализмдан устунлигини кўрсатувчи янги далил бўлади, марксизм-ленинизм улуғ ғояларининг жозибадор кучини янада кўпроқ оширади.

Халқ билан партиянинг бузилмас бирлиги, совет кишиларининг битмас-туганмас ижодий куч-ғайрати, уларнинг ўз социалистик она-Ватани шон-шуҳрати ва куч-қудратини янада оширишга интилиши XXI съезд кунларида ёрқин намоён бўлди. КПСС XXI съездининг тарихий қарорлари, мамлакатимизнинг кенг авж олган коммунистик қурилиш даврига кирганлиги совет кишиларининг меҳнат соҳасидаги ғайрат ва ташаббусини янада тўлқинлантириб юборди, етти йиллик планни бажариш ва ошириб бажариш учун умумхалқ социалистик мусобақасининг янги формаларини юзага чиқармоқда.

Областимиз меҳнаткашлари ҳам бутун совет халқи каби КПСС XXI съездининг тарихий қарорларини қизғин маъқуллаб кутиб олдилар ва съезд қарорларига меҳнат ғайратини янада ошириш билан жавоб бермоқдалар. Маҳаллий партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг вазифаси — съезд материалларини кенг пропаганда қилишдан, халқимизнинг куч ва ғайратини халқ хўжалигини ривожлантириш етти йиллик планининг сўзсиз бажарилишини таъминлашга сафарбар этишдан иборат.

Коммунистик партиянинг XXI съезди улуғ Ватанимизнинг ҳамма меҳнаткашларига мурожаат қилиб, уларни етти йиллик планни бажариш ва ошириб бажариш учун актив курашга чақирди, ишчилар, колхозчилар, совет интеллигенцияси социалистик давлатимизнинг қудратини янада кўпроқ мустаҳкамлаш, марксизм-ленинизмнинг музаффар байроғига ёзилган коммунистик ғоя ва мақсадларни амалга ошириш учун ҳамма чораларни кўрадилар, деб қатъий ишонч билдирди.

Қаҳрамон совет халқи ўзининг синалган раҳбари ва доно йўлбошчиси Коммунистик партия етакчилигида улуғ Ленин кўрсатган йўлдан коммунизм ғалабаси сари дадил олға боради, КПСС XXI съездининг тарихий қарорларини ва коммунистик жамият қуришни кенг авж олдириш программасини муваффақиятли амалга ошириш учун бутун куч ва ғайратини сафарбар этади.

Чет эл коммунистик ва ишчи партияларининг делегациялари шарафига

КРЕМЛДА ҚАБУЛ МАРОСИМИ

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети КПСС XXI съездида қатнашган чет эл коммунистик ва ишчи партиялар делегациялари шарафига 6 февралда Кремлда қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимида ҳозирги вақтда Москвада меҳмон бўлиб турган етмиш икки қардош партия вакиллари, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари, КПСС Марказий Ревизия комиссиясининг аъзолари ҳозир бўлдилар.

Қабул маросими вақтида ўртоқ Н. С. Хрушчев, ўртоқ Чжоу Энь-лай, ўртоқ Пальмиро Тольятти социалистик мамлакатлар ҳамкорлигининг янада мустаҳкамланиши учун, халқаро коммунистик ҳаракатнинг бузилмас бирлиги ва жипслиги учун, тинчлик, демократия, миллий мустақиллик ва социализм йўлидаги курашда марксистик-ленинчи партияларнинг янги муваффақиятлари учун қадаҳ кўтардилар.

Қабул маросими ғоят самимий, дўстона вазиятда ўтди ва қардош партияларнинг пролетар интернационализм принципларига асосланган бирдамлигининг ёрқин намойишига айланди. (ТАСС).

Областимиз меҳнаткашлари КПСС XXI съезди қарорларини якдиллик билан маъқулламоқдалар

★

Етти йиллик план муддатидан илгари бажарилади

Сталин номидаги Тошкент кўнтери комбинатининг ишчи ва хизматчилари СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг етти йиллик планини маъқуллаган КПСС XXI съезди ишининг якунларини баланд руҳ билан кутиб олдилар.

Комбинатимиз коллективи, — деди корхона директори П. А. Кучми, — КПСС XXI съезди шарафига бошланган социалистик мусобақада олинган ўз мажбуриятларини бажарди. Биз Ватанга планадан ташқари 8,5 миллион сўмлик маҳсулот бердик. Жонажон Коммунистик партиямиз съезди материаллари билан танишиб ва ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, комбинатимизнинг ишчилари, инженерлари ва хизматчилари етти йиллик планни муддатидан илгари — олти ярим йилда бажариш мумкин деган хулосага келдилар.

Ҳозир корхона цехларида ишлаб чиқариладиган маҳсулотнинг ассортиментини кенгайтиришга, меҳнат унумдорлигини оширишга қаратилган бир қанча тадбирлар амалга оширилмоқда. Резина цехини реконструкция қилишни муддатидан бир ой илгари тамомлашга қарор қилинди. Монтажчилар группаси сунъий кўн ишлаб чиқариш учун янги агрегатни муддатидан илгари ишга тушириш мажбуриятини олдилар.

Етти йилликнинг биринчи кунларидан бошлаб комбинат коллективи бир меъёрда ишлаб келмоқда. Январь ойида пландан ташқари 200 минг сўмликдан кўпроқ маҳсулот тайёрланди. Коммунистлар етти йиллик планни муддатидан илгари бажариш учун мусобақа ташаббускорлари бўлдилар. Партия аъзоларидан — тери ишқорлаш цехининг ишчиси Б. Орипжонов, пардоз цехининг ишчиси В. Обиджонов, резина цехининг ишчиси В. Трофимов ва бошқалар шу кунларда меҳнат унумдорлигини 15-20 процент оширдилар. Комбинатнинг кўпгина ишчилари улардан ўрнак олмоқдалар.

(ЎзТАГ).

Тошкент совнархози корхоналари коллективларининг катта муваффақияти

Тошкент Халқ хўжалиги кенгашига қарашли саноат корхоналари коллективлари Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXI съездини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш учун социалистик мусобақани кучайтириш натижасида катта муваффақиятларни қўлга киритдилар. Улар етти йилликнинг дастлабки ойи планини 105,3 процент қилиб адо этдилар, қўшимча равишда халқ хўжалиги эҳтиёжлари учун зарур бўлган бир неча миллион сўмлик турли хил машиналар, руда, пахта толаси, газмол, электроэнергия ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқардилар.

Халқ хўжалиги кенгашининг деярли барча бошқармалари январь ойи планини ошиғи билан адо этдилар. Айниқса оғир машинасозлик, енгил, озиқ-овқат саноатлари бошқармаларига қарашли корхоналар коллективлари ажойиб натижаларга эришдилар. Оғир саноат бошқармаси ойлик программани 104,3 процент, машинасозлик саноати 103,3, енгил саноат 102,1 озиқ-овқат саноати 111,9, электроэнергия хўжалиги 109,5, пахта ва каноп-жут саноати 111,5 процент қилиб бажардилар.

Январь ойида тўқимачилик, кимё, транспорт саноатлари ускуналари, қишлоқ хўжалик машиналари, кийим-кечак, пойафзал ва маҳсулотларнинг янги турларини ишлаб чиқариш ўзлаштирила бошланди.

Қорасув районидаги «Коммунизм» колхозининг аъзолари ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг «СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1959-1965 йилларга мўлжалланган контроль рақамлари тўғрисида»ги доклади юзасидан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXI съездининг резолюциясини зўр қизиқиш билан ўрганмоқдалар. Суратда: агитатор Мансур Маҳмудов тушки дам олиш пайтида колхозчиларга съезд резолюциясини ўқиб эшиттирмоқда.

Ж. Ғоибов фотоси.

Колхоз хўжалигини тинмай ривожлантирамиз

Колхозимиз аъзолари КПСС XXI съезди материалларини зўр қизиқиш билан ўрганмоқдалар. Съездда ўртоқ Н. С. Хрушчев томонидан қилинган доклад ҳар биримизнинг қалбимизни қувончларга тўлдирди. Бу докладни ўқир эканмиз, келгуси етти йилликда мамлакатимиз хўжалиги нақадар юксалиши, совет кишиларининг турмуш даражаси янада яхшиланишини билиб, чексиз хурсанд бўлдик.

Колхозимиз аъзолари, коммунистлар, комсомоллар партия ва ҳукуматимизнинг ғамхўрлигига жавобан меҳнат вахтасида туриб ишлай бошладилар. Биз хўжалигимиз экономикасини янада мустаҳкамлаш, пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини ошириш, чорва маҳсулотини кўпайтириш учун курашмоқдамиз. Бу курашда съезд томонидан белгиланган тадбирлар, йўл-йўриқларга амал қиламиз.

Бизда ўтган йили ҳар гектар ердан 24 центнердан ҳосил олинган эди. Колхозимиз аъзолари ўз ички имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, 1959-1965 йилларда пахта ҳосилдорлигини 1958 йилга нисбатан 2-2,5 баравар оширишга қарор қилдилар. Бунинг учун қатор тадбирларни амалга оширамиз. Янги ерларни ўзлаштириш ҳисобига пахта майдони бир неча ўн гектарга кенгайтирилади. Механизация кучидан фойдаланишга алоҳида эътибор берамиз. Шу мақсадда тюпкочилар ҳаракатини кенг авж олдириб, кўплаб тракторда лачилик бригадалари тузамиз.

Етти йилликда чорвачилик маҳсулотларини ҳам кескин кўпайтириш учун курашамиз. Бунинг учун чорва моллари зоти яхшиланади, уларни парвариш қилишда зоотехника қоидаларига қатъий амал қиламиз, чорва молларга бериладиган ем-хашак рационлари турини кўпайтира борамиз. Шундай қилиб, 1965 йилда ҳар бир соғин сигирдан 1958 йилдагига нисбатан 2-2,5 баравар кўп сут соғиб олинади, гўшт етиштириш кўпайтирилади.

Колхозчиларнинг турмуш даражасини яхшилашга қаратилган қатор тадбирларни амалга оширилади. Турар-жой бинолари қуриш жадаллаштириб юборилади. Ҳозир колхозимизда битта типовой меҳмонхона, чойхона ишлаб турибди.

Етти йилликнинг биринчи йили — 1959 йилда пахтадан мўл ҳосил етиштириш учун зарур тадбирларни амалга оширмоқдамиз. Бу йил 911 гектар ерга чигит экишни планлаштирдик. Шундан 800 гектарга яқини зарур чуқурликда сифатли ҳайдаб қўйилди. Шудгорлашда колхозчилардан Йўлдош Бойқўзиев, Биноли Обидов ўртоқлар ғайрат кўрсатиб ишламоқдалар. Булар С-80 маркали трактор билан ишлаб, шудгорлаш нормасини доимо ошириб бажармоқдалар. Шудгорлаш олдидан ерга етарли равишда маҳаллий ва минерал ўғит солинмоқда. Гўнг мўл ҳосил гарови эканлигини ҳисобга олиб, ўғит тўплаш ишларига ҳам алоҳида эътибор бермоқдамиз. Ариқзовурларни тозалаш ишлари ҳам тугалланай деб қолди. Колхозимиз аъзолари бир ёқадан бош чиқариб меҳнат қилиб, мўл ҳосилга пухта замин ҳозирламоқдалар.

М. ҲАМДАМОВ,
Оққўрғон районидаги Тельман номли колхоз бошланғич партия ташкилотининг секретари.

Металлурглар ғайрати

Шонли КПСС XXI съезди тарихий қарорлари Чирчиқ шаҳридаги қаттиқ қотишмалар заводининг металлургларининг ғайратига ғайрат қўшиб юборди. Республикамизнинг бу ёш корхонаси қисқа вақт ичида энг юқори унум билан ишлайдиган механизмлар билан ускуналанди. Ишчи ва инженер-техник ходимлар ишлаб чиқариш процессларини янада такомиллаштириш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш ҳамда хомашёдан тежаб-тергаб фойдаланишлари туфайли меҳнат унумдорлигини оширишга эришаётирлар.

Коллектив январь ойи ишлаб чиқариш планини муддатидан беш кун илгари бажарди ва пландан ташқари неча ўн тонналаб аъло навли металл қотишмалари тайёрлаб берди. Металлурглар эришган муваффақиятларини янада мустаҳкамлаш учун курашаётирлар. Ўртоқ Н. Сергеев бошлиқ 1-металлургия цехининг аъзолари 1959 йилнинг дастлабки ойидаёқ меҳнатда юқори кўрсаткичларга эришдилар.

Бу илғор коллектив орасида коммунистик меҳнат бригадаси номини олиш учун курашаётганлар ҳам оз эмас. Ўртоқ Д. Сазаев раҳбарлик қилаётган бригада коллективи шулар жумласидандир. Бригада аъзоларидан Маҳмудов, Эркамов, Холмуҳамедов, Хохлов, Немитов каби комсомол-ёшлар ғайрат ва шижоат кўрсатиб, смена нормасини 150-180 процентдан бажараётирлар. Илғор заводнинг ишчи ва инженер-техник ходимлари Тошкент Халқ хўжалиги кенгаши оғир саноат бошқармасининг раҳматномасини олишга эришдилар.

Т. УРУНОВ.

Янги маҳсулотлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди

Тошкент чинни заводининг коллективи партия XXI съезди томонидан белгиланган тадбирлардан руҳланиб, январь ойи ичида планга қўшимча равишда ўнларча минг сўмлик турли хил чинни буюмлари ишлаб чиқарилди.

Корхона коллективи йил бошидан бери бир қанча янги маҳсулот ишлаб чиқаришни ўзлаштирди. Хитой фасонидаги коса, ўзбекча чинни идишлар сервизи, шунингдек инглизча ва полякча чинни буюмлар шулар жумласидандир.

Заводнинг илғор ишчиларидан Р. Орифжонов, Х. Шарипов, С. Тўхтаев, Г. Розанова ўртоқлар янги маҳсулотлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйишда жонбозлик кўрсатдилар.

М. ЗАРИПОВ.

ҚАРДОШ МАРКСЧИ-ЛЕНИНЧИ ПАРТИЯЛАР ДЕЛЕГАЦИЯЛАРИНИНГ АЪЗОЛАРИ ТОШКЕНТГА КЕЛДИЛАР

Қардош марксчи-ленинчи партияларнинг КПСС навбатдан ташқари XXI съезди ишларида қатнашган делегациялари аъзолари Ўзбекистон пойтахтига келдилар.

Франция Коммунистик партияси Марказий Комитетининг аъзоси Ролан Леруа ва Франция Коммунистик партияси Марказий Комитети аъзолигига кандидат Жорж Маршэ 7 февралда Москвадан Тошкентга келдилар.

Айни вақтда Швейцария Меҳнат партияси делегацияси ҳам Тошкентга келди. Делегация составида партиянинг бош секретари Эдгар Воог ва раҳбарлик комитети аъзоси, партия Марказий Комитетининг секретари Жан Венсанлар бор.

Шу куни Бельгия Коммунистик партияси Марказий Комитети сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Жан Блюм Тошкентга келди.

Аэродромда чет эл меҳмонларини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Г. А. Габриельянц, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бўлим мудирлари Ғ. С. Султонов, М. Н. Набиев, Ғ. Н. Нажимов, Н. Д. Худойбердиев, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Ф. Х. Хўжаевлар кутиб олдилар. (ЎзТАГ).

Швеция Коммунистик партиясининг вакиллари Тошкент тўқувчилари билан учрашдилар

Швеция Коммунистик партиясининг раиси ўртоқ Хильдинг Хагберг бошчилигида Ўзбекистон пойтахтига келган Швеция Коммунистик партиясининг делегацияси республика меҳнаткашларининг ҳаёти билан танишмоқда.

Сталин номли Тошкент тўқимачилик комбинатининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари 7 февралда Швеция делегациясининг аъзоларини энг азиз меҳмонларидек самимият билан кутиб олдилар. Корхона директори З. А. Абдуллаев меҳмонларга ишлаб чиқарилаётган маҳсулот ҳақида, ишчиларнинг турмуш ва меҳнат шароити ҳақида, келгуси етти йилликда газлама ишлаб чиқаришни кўпайтириш истиқболлари ҳақида сўзлаб берди.

Читга гул босиш фабрикасининг тайёр маҳсулот бўлимида кўпкишилик митинг бўлди. Митингни фабрика комитетининг раиси А. А. Аҳмаджонов очди.

Комбинат партия комитетининг секретари А. К. Сергеева меҳмонларга мурожаат қилиб бундай деди:

— Комбинатимизнинг кўпминг кишилик коллективи КПСС XXI съездининг ишини эътибор билан кузатиб бордк. Съезднинг ишида қатнашган қардош партияларнинг вакиллари ўзларининг нутқларида марксизм-ленинизмга садоқатларини намойиш қилиб кўрсатганликлари, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг барча масалалари юзасидан бир фикрда эканликларини ифода қилганликлари бизни жуда қувонтиради.

Швеция Коммунистик партияси делегациясининг аъзоларини мастер Р. Ваҳобов, тўқувчи А. И. Бойко, ишчилардан М. Исаева қизғин табрикладилар. Улар етти йиллик план топшириқларини тўла ва ошириб бажариш учун барча куч-ғайратларини сарф қилиб ишлаймиз, деб ишонтирдилар, барча швед коммунистларига, бутун Швеция халқига алангали салом топширдилар ҳамда тинчлик ва тараққиёт учун курашда уларга янгидан-янги муваффақиятлар тиладилар.

Митингда ўртоқ Хильдинг Хагберг нутқ сўзлади.

— Ўзбекистонда, деди у, бундан бир неча йил муқаддам Швеция парламент делегацияси бўлиб, унинг аъзолари Совет Иттифоқи ҳақида, сизнинг республикангиз ҳақида кўп яхши гапларни айтиб берган эдилар. Бир замонлар қолоқ бўлган ўзбек халқи капитализм даврини ўтмай социализм қуриб олганлиги бизни ҳайратда қолдиради. Бу Шарқнинг бошқа халқлари учун ёрқин мисолдир. Биз сизларнинг янада равнақ топишингизни тилаймиз.

Швед халқи ер юзидаги ҳамма кишилар сингари тинчликни яхши кўради. Ўртоқ Хрушчев ўз докладида СССР ўзининг иқтисодий ва маданий алоқаларини мустаҳкамлаган мамлакатлар орасида Швецияни биринчи мамлакатлардан бири деб айтганлиги бизни жуда қувонтирди. Биз буни Швеция Коммунистик партиясининг муваффақияти деб ҳисоблаймиз. Лекин биз эришилган муваффақият билан кифояланиб қолмаймиз. Бизнинг Компартиямиз Октябрь революциясигача тузилган озгина партиялардан биридир (бу партия 1917 йил май ойида тузилган). Биз Улуғ Октябрь социалистик революциясининг дастлабки кунлариданоқ бу революция билан бирдамлик байроғини кўтарганлигимиз билан фахрланамиз. СССРда социализм қурилишининг бутун даври давомида биз сизларнинг дўстларингиз бўлиб келдик ва ҳозирда ҳам шундаймиз. Биз биламиз ва ишонамизки, совет халқининг иқтисодий ва сиёсий соҳада эришган муваффақиятлари бизнинг капиталистик тузумдан социализмга тезроқ ўтишимизга ёрдам беради.

Биз ишонамизки, деди ўз сўзининг охирида ўртоқ Хагберг, совет халқи белгиланган ғоят катта планларни амалга оширади, янги уруш хавфига йўл қўймайди.

Ўртоқ Хагбергнинг нутқи бир неча бор давомли қарсаклар билан бўлиниб турди. Митинг пролетар интернационализми, тинчлик учун курашда халқларнинг қудратли бирлиги намойишига айланди. (ЎзТАГ).

Ўзбекистон санъати ва адабиёти декадаси олдидан

☆ ☆ ☆

МОСКВА ДЕКАДА АРАФАСИДА

МОСКВА, 7 февраль. **(ЎзТАГ махсус мухбирлари).** Шу кунларда Ватанимиз пойтахти кўп тарихий воқеаларнинг нафаси билан яшамоқда. Бу ердаги ҳамма нарса Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг кечагина ўз ишини тамомлаган навбатдан ташқари XXI съезди — коммунизм қурувчилар съездини, улуғвор ишларнинг буюк программасини чизиб берган съездни эслатиб турибди. Пойтахтдаги завод ва фабрикаларнинг меҳнаткашлари, зиёлилар бу съезднинг қарорларини зўр шодлик билан муҳокама қилмоқдалар.

Делегатлар съезднинг юксак минбаридан туриб, Коммунистик партия ленинча миллий сиёсатининг ҳаётбахш кучи ҳақида фахр билан гапирдилар. Коммунистик партия мамлакатимиз халқларини шаклан миллий, мазмунан социалистик маданиятни яшнатишнинг чексиз кенг майдонига олиб чиқди. Ўзбекистон санъати ва адабиётининг Москвада бўладиган декадаси СССР халқлари ўртасидаги қардошларча дўстлик тантанасининг ёркин ифодаларидан биридир.

Меҳмонхоналарнинг вестибюлларида партия тарихий съездининг делегатларини ҳозир ҳам учратиш мумкин. Москваликлар улар билан бир қаторда янги азиз меҳмонларни — ўзбек халқининг декадага келган намояндаларини ҳам кўрадилар.

Ўзбекистоннинг энг яхши кишилари билан қиш фаслида самимий учрашувлар москваликлар учун традициядек бўлиб қолди. Бундан икки йил муқаддам пойтахт серқуёш Ўзбекистондан келган пахта учун кураш қаҳрамонларини табриклаган эдилар. Ўтган йил февралда Москванинг оппоқ қор босган кўчаларида Ўзбекистон колхозлари ва совхозларининг баҳодирларини — пахтакорлар Бутуниттифоқ кенгаши қатнашчиларини учратиш мумкин эди. Ҳозир эса янги ўзбек маданиятининг ижодкорлари — артистлар, композиторлар, адиблар ва рассомлар Москвага келмоқдалар.

Ўзбекистон санъати ва адабиёти декасининг эмблемаси пойтахт турмушига сингиб бормоқда. Бу эмблемани қўйиладиган спектакллар ҳақида хабар берувчи каттакон афишаларда ҳам, табрикловчи транспарантларда ҳам, москваликларнинг костюмлари ёқасида ҳам кўриш мумкин.

Меҳмондўст Москва ўзининг энг яхши театр ва виставка биноларини, концерт залларини, маданият саройларини, клубларини Ўзбекистоннинг ижодий коллективлари ихтиёрига берди.

Навоий номидаги Ўзбек давлат опера ва балет театри ўз спектаклларини СССР Давлат академик Большой театрида ўтказади. Москваликларга севимли бўлиб қолган янги саҳнада — Кремль театрида Муқимий номли театр декада кунларида ижодий ҳисобот беради. Горький номидаги Москва академик бадиий театрининг филиали Ҳамза номидаги театр спектакллари учун ажратилган. А. С. Пушкин номидаги театр саҳнаси рус драма театри ихтиёрига берилди.

Пойтахт кинотеатрларининг декада кунларидаги репертуари эълон қилинди. Москва аҳолиси экранларда Ўзбекистон кинематографиясининг энг яхши бадиий ва ҳужжатли асарларини кўради. «Ударник», «Родина», «Метрополь» кинотеатрларида, Лихачев номидаги заводнинг Маданият саройида, Ленин номли Маданият уйида «Ленин йўлланмаси билан», «Абу Али ибн Сино», «Амирликнинг емирилиши», «Саҳродаги воқеа», «Алангали йиллар», «Мафтунингман» фильмлари ва бошқа кўп фильмлар кўрсатилади.

А. С. Пушкин номидаги давлат музейида ўзбек халқининг тасвирий ва амалий санъат асарлари виставкасини очишга тайёргарлик бошланди.

В. И. Ленин номидаги Давлат халқ кутубхонаси биносида китоб виставкаси тайёрланмоқда. Бу виставкада Ўзбекистон прозачилари, шоирлари, драматурглари ва адабиётшуносларининг кейинги йилларда яратган ҳамма янги асарлари кўрсатилади.

Декаданинг 15 февралда Союзлар уйининг Колонна залида очиладиган адабий қисми ғоят қизиқарли бўлади. Адабий учрашувлар, ижодий дискуссиялар, Ўзбекистон етакчи ёзувчиларининг кечалари ўтказилади.

Москваликлар ўзбек санъатини севадилар ва қадрлайдилар. Бу ҳол декада штабида айниқса сезилиб турибди. Бу ерга корхоналардан ва турли муассасалардан тўхтовсиз телефон қилинмоқда. Пойтахт машинасозлари, тўқимачилари, санъат ходимлари Ўзбекистоннинг ижодий коллективларини ўзларига меҳмон бўлиб келишга таклиф қилмоқдалар, бўладиган учрашувлар ҳақида келишиб олмоқдалар.

Ўзбекистон артистларининг Москвага етиб келган дастлабки группалари декадага ижодий тайёргарликни авж олдириб юбордилар. Рус саҳнасининг етакчи усталари уларга қизғин ёрдамлашмоқдалар. Спектакллар муҳокама қилинган вақтда ўзбек санъатининг муваффақиятларига баҳо берилади. Муҳокамани декада кунларида Бутун Россия ва Ўзбекистон театр жамиятлари уюштиради.

Пойтахт газеталари бўладиган декадага бағишлаб мақолалар, корреспонденциялар, информациялар босиб чиқармоқдалар. «Вечерняя Москва» газетаси декада қатнашчиларини табриклаб, «Хуш келибсиз серқуёш ўзбекистонлик дўстлар!» деб ёзади.

Р. САҲИБОЕВ, Л. СЛИВКИН, Б. БЕРЕЗСКИЙ, Н. МОИСЕЕВ.

«Зайнаб ва Омон» операсидан бир кўриниш. А. Палехов фотоси.

ЯНГИ ШЕЪРЛАР

ЙИЛЛАР САҲИФАСИ

Тонгнинг кулгусидай ғунча лаб билан,
Саломат туғулди бахтли чақалоқ.
Рўйхатга олинар кичик қалб билан,
Букуни, эртаси, келгуси порлоқ.
Шонли замонанинг ҳар граждани,
Ўз ўрни, обрўси, ҳужжатига эга,
Инсон шу ватанининг шарафи-шони,
Инсон ғолиб элда қувватга эга.
Инсон амри билан қуёш ёнига
Қудратли ракета учирилган йил,
Мамлакат ғамхўрдир гражданига,
Улуғ оилада қувонади дил.
Тинчлик замонанинг чин рамзи бўлиб,
Порлоқ истиқболга шод қарар авлод.
Кексалар яйрайди завқ-шавққа тўлиб
Чунки Ватанимиз, уйимиз обод.
Йиллар, мазмун билан ўтади, йиллар
Мардлар азми билан гуркирар Ватан.
Жондош, қондош бўлди бахт кучиб эллар,
Саҳролар ўрнида қулф урди чаман.
Зафарга отланиб элда ҳар фарзанд
Шу қайноқ ҳаётнинг етук аъзоси,
Етти йил рақами юракка пайванд,
Эл бўйлаб кезмоқда унинг нафаси.

ТБИЛИСИ ЧИРОҚЛАРИ

Кура тўлқин уриб оқиб тураркан,
Еллар эркаларди гуржи қизлардай;
Дарё бўйларида эркин юраркан,
Дўстлар қувонаман худди сизлардай.
Тоғлар минг йилларнинг эртагин сўйлаб
Бергандай бўлади ҳар боққанимда;
Хаёлга кетаман ўтмишин ўйлаб
Келажак туйғуси яшар жонимда;
Қулоғим остида жаранглаб турар
Нестан Даражоннинг юрак сўзлари.
Дилим муҳаббатга ҳамоҳанг урар,
Чароғон тургандек кўк юлдузлари.
Кавказ ерларида сайр қиламан,
Оқшомлар кундуздай равшан бўлганда,
Бу ерни уйимдай эркин биламан,
Йигитлик йиллари завққа тўлганда,
Кўҳна Тбилиси — кўркам боғ шаҳар.
Халқингдай бағрингда хурсанд кезаман,
Руставели ҳайкали ёнида баҳор,
Шоирни бир умр тирик сезаман;
Кура тўлқин билан оқиб тураркан,
Еллар эркаларди гуржи қизлардай,
Дарё бўйларида эркин юраркан,
Дўстлар хурсанд эдим худди сизлардай.

БОКУДА БИР ОҚШОМ

Денгиз устидаги ялт-ялт чироқлар
Нефть вишкаларин кўрсатар равшан,
Асрлар ёдгори қадимий тоғлар,
Этаклари эса нур тўла гулшан.
«Соғ ўл!» дея жонон озар қизлари,
Товус рафтор билан юрар боғаро,
Каспий қирғоғининг Марс юлдузлари,
Гаштига тортади мени тобора.
Майин куй келади жуда яқиндан,
Айтингчи ким чалар, чорлар ўзига!
Булбул овозига ўхшайди чиндан,
Таржимон бўлгандай дилнинг сўзига!
Бокуда бир оқшом кездиму, кўнгил
Ҳар оқшом қўмсайди ҳу ўша кунни.
Бир кун меҳмон бўлдим, аммоки кўп йил
Меҳри, дўстлигини эслайман уни...

КЕЛИНЧАК

Кечагина тол баргак ўйнаб,
Том бошида эркин юргандинг.
Белгинангга тушган сочингни,
Тола-тола қилиб ўргандинг.
Букун янги уйга меҳмонсан,
Сен бу уйнинг ёш келинчаги.
Йиллар ўтар, она бўларсан
Ва очилар севгинг чечаги.

СОҲИЛДА

Ўшқириб турар денгиз,
Кўринмас унинг кети.
Жимирлаши илон из,
Кумуш ранг сувнинг бети.
Тўлқинларга боқаркан,
Шод тураман соҳилда.
Тўлқинида завқ оқаркан
Ғубор қолмайди дилда.
Денгиз соҳили гўзал,
Бағрин тутар сенга.
Тўлқинининг ўзи ғазал
Ором бағишлар менга.

Юсуфжон ҲАМДАМ

☆ ☆

Колхозчи ҳаваскорлар—декада қатнашчилари

Калинин районидаги Карл Маркс номли колхозда 17 ёшдан иборат музикачи ҳаваскорлар тўгараги ташкил қилинган. Улар рангба-ранг программадаги концертлари билан кўпчиликка маъқул бўлган. Тўгарак аъзолари область ва республика ашула байрамларида қатнашиб катта муваффақиятга эришган ва уларнинг бу ютуғи иккинчи даражали диплом билан тақдирланган эди.

Ҳаваскорлар тўгараги колхоздан ташқари ҳарбий қисмларга бориб бир неча марта концерт берди. Уч марта телевизорда, икки марта Навоий театрида концерт кўрсатди.

Москвада бўладиган Ўзбекистон санъати ва адабиёти декадаси муносабати билан тўгарак программани кенгайтириб, пухта тайёргарлик кўрди. Декадага атаб Ёшлар сюитасини тайёрлади. Тўгарак аъзолари декада олдидан Навоий номли опера ва балет театрида ҳамда телевизорда концерт бериб, жамоат кўригидан муваффақиятли ўтдилар.

Тошкент областидан декадага қўшма ҳаваскорлар ансамбли боради. Карл Маркс номли колхоздаги ҳаваскорлар тўгараги аъзоларидан рубобчи Тўлабой Аҳмедов билан гижжакчи Фатхулла Аҳмедовлар ҳам декадада иштирок қиладилар.

К. ШОБАРАТ.

Декадага аталган китоблар сотилмоқда

Қорасув райони марказидаги хўжалик моллари магазинининг яқинда ташкил этилган китоб бўлимида Москвада бўладиган ўзбек адабиёти ва санъати декадасига аталиб нашр этилган турли бадиий асарлар сотилаётир. Бу китоблар республикамиз ёзувчиларининг декадага бағишлаб ижод этган янги асарларидир.

Бўлимда китоб сотиш плани ошириб бажарилмоқда.

И. РУСТАМОВ.

Декада китоблари

Ўзбекистон ССР Давлат бадиий адабиёт нашриёти қуйидаги китобларни нашр этди:

УЙҒУН. — **«Танланган асарлар».** Икки томликнинг биринчи томи. Шеърлар, болалар учун шеърлар, поэма ва балладалар. 538 бет, тиражи 25.000, баҳоси 11 сўм 85 тийин.

УЙҒУН. — **«Танланган асарлар».** Иккинчи том. Пьесалар, мақолалар. 389 бет, тиражи 25.000, баҳоси 8 сўм 85 тийин.

ШУҲРАТ. — **«Балоғат».** Ҳикоялар. 160 бет, тиражи 15.000, баҳоси 2 сўм 80 тийин.

Михаил ШЕВЕРДИН. — **«Набат»** Роман. Биринчи китоб. (Паутина). 561 бет, тиражи 105.000, баҳоси 11 сўм 40 тийин.

М. ШЕВЕРДИН. — **«Набат».** Роман. Иккинчи китоб. (Агатовий перстень). 689 бет, тиражи 105.000, баҳоси 13 сўм 45 тийин.

Х. СЕИТОВ.—**«Трудное счастье».** Повесть (Қорақалпоқчадан таржима). 263 бет, тиражи 10.000, баҳоси 4 сўм 20 тийин.

Константин СИМОНОВ. — **«Люди с характером».** 138 бет, тиражи 15.000, баҳоси 1 сўм 55 тийин.

Москвада бўладиган ўзбек адабиёти ва санъати декадасида Ўзбекистон Давлат эстрада театрининг коллективи москваликларга катта ижодий меҳнат сарфлаб тайёрлаган «Салом, Москва!» деган икки бўлимдан иборат эстрада тамошасини кўрсатади. Москвага жўнаш олдидан бу тамоша Тошкент меҳнаткашларига ҳам кўрсатилди. Ижодий коллективнинг декада программасига ўзбек, рус, хитой, ҳинд, корейс, афғон, индонез, араб қўшиқлари, рақслар ва кўпгина ёқимли куйлар киритилган. Суратда: «Салом, Москва!» эстрада тамошасида иштирок этувчи ёш раққоса Д. Мартиросова хоразм ўйинини ижро этмоқда.

И. Гильдин фотоси.

„Машъал“ романи ҳақида

Кейинги вақтда ўзбек китобхонларига республикамиз ёзувчиларининг бир қанча янги роман ва повестлари тақдим этилди. Улар орасида талантли шоир ва прозаик Ҳамид Ғуломнинг «Машъал»[1]) романи ҳам бор.

Ҳамид Ғуломнинг «Машъал» романи ўзбек халқининг революцион ўтмиши ҳақида, яъни гражданлар уруши даврида Тошкентнинг чекка районларида юз берган қонли воқеалар, кескин сиёсий ва мафкуравий курашлар ҳақида, социалистик революциянинг содиқ жангчилари ва унинг ашаддий душманлари тўғрисида ҳикоя қилади. Роман зўр қизиқиш билан ўқилади. Бунинг сабаби бир томондан асарнинг тарихий воқеаларга бойлиги ва шонли кураш йилларини бадиий бўёқларда тасвирлаганлиги бўлса, иккинчи томондан, авторнинг асар сюжетининг қизиқарли, воқеаларнинг динамик равишда ривожлана боришига, асар қаҳрамонлари образларининг ҳаётий чизилишига кўп диққат қилганлигидир.

«Машъал» романидаги воқеалар йигирманчи йилларнинг бошларида Ўзбекистон бўйлаб революцион курашлар авж олган, Бухоро революцияси ғалаба қозонган вақтларда бошланади. Бу даврдаги Туркистонда мавжуд сиёсий-иқтисодий шароит ҳамда ишчилар синфи ва камбағал деҳқонларнинг вакиллари бўлган совет ходимларининг қишлоқдаги вазифалари ёзувчи томонидан Инқилобий ҳарбий Кенгаш аъзоси ва айни вақтда Туркистон халқ Жумҳурияти Марказий Ижроқўми вакилининг Тошсоветда қилган докладини мазмунини баён қилиш орқали ҳикоя қилинади.

Тошкент шўроси томонидан Қумқишлоқ Советига раис қилиб тайинланган Ботирали Исмоилов ўз вазифасига киришиши биланоқ партия кўрсатмаларига амал қилади ва унинг топшириқларини виждонан турмушга ошира бошлайди. Революцион курашларда тобланган ишчи йигит Ботирали дарҳол ўз теварагига қишлоқдаги камбағалларни тўплаб, улар ўртасида тушунтирув ишларини олиб боради, уларнинг илғор вакилларини ўз атрофига тўплаб, Хумсон қишлоғи аҳолисини безавта қилаётган Миркомил босмачининг шайкаларига қарши жанг планларини тузади ва у бошлиқ қизил аскарлар босмачиларни тор-мор келтиради.

Ботирали раҳбарлик қила бошлаган қишлоқ активи давлатдан ғаллаларни яшириб, Совет ҳокимиятига қарши турли йўллар билан кураш олиб бораётган бойларни, уларнинг Совет аппаратларига суқулиб кириб олган жосусларини фош этишга киришадилар. Қишлоқда янги, озод ҳаёт нафаси эса бошлайди. Камбағал деҳқонлар ва кўпчилик ўртаҳол деҳқонлар Ботирали каби коммунистларнинг тушунтиришлари туфайли Совет ҳокимияти атрофига маҳкамроқ жипслашадилар. Бундан ғазабланган, талвасага тушган эксплуататор синфларнинг вакиллари очиқ курашда ҳеч нарсага эга бўла олмаганларидан сўнг, пантуркист ҳомилари ёрдами билан иғво ва террор йўлига ўтадилар. Улар томонидан Ботиралининг ваҳшийларча ўлдирилиши — романнинг кульминацион нуқтасидир. Душманлар Ботиралини ўлдириш билан катта сиёсий мақсадни кузатган эдилар. Улар бу билан Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш учун курашни сусайтирмоқчи ва фурсатдан фойдаланиб, Совет ҳокимиятига қарши янги иғво ва тўполонлар тайёрламоқчи эдилар. Ҳақиқатда эса улар ўйлаган режаларнинг бутунлай тескариси юз берди.

Камбағал деҳқонлар ва ўртаҳол деҳқонларнинг аксарияти Совет ҳокимияти ва партия сиёсатини тағин ҳам қаттиқроқ қувватлаб, душманларга қарши курашни қизитиб юборадилар ва уларни бирма-бир фош қила бошлайдилар. Абдураҳмонбой, унинг ўғиллари ва Қобил ўз жиноятлари учун қамоққа олинадилар, уларнинг Бўронбек сингари маккор ҳомилари дўппи тор келгач, қишлоқ Советининг кўзга кўринган активларига, партиянинг қишлоқдаги вакилларига катта бўҳтонлар ёғдириб, қишлоқдан қочадилар. Қишлоқда партия ва Совет ҳукуматининг халқ оммаси ҳаётини яхшилашга янги ҳаёт барпо қилишга қаратилган сиёсати ғолиб келади.

«Машъал» романининг сюжети ўткир социал конфликтлар асосига қурилган. Бунинг учун Умурзоқ ота, Умарқул, Ўтап, Жўравой ота, Қамчин оилаларининг тақдири ва салбий қаҳрамонлардан Абдураҳмонбой, Арслонбек, Қобил оилаларининг тақдирлари ва ҳоказоларни эслаш кифоя. Бу оилаларнинг ҳаммаси романда ўз социал қиёфаси билан бир-бирига боғлиқ ҳолда, бир-бирига муносабатда гавдалантирилган.

Романнинг бу китобида бош қаҳрамон Ботирали бўлиб, унинг образи ёзувчи томонидан зўр муҳаббат билан тасвирланган. Ботирали ўзбек ишчиларидан етишган ўз даврининг илғор кишисидир. Ботирали образи орқали ёзувчи рус ишчилари орасида тарбияланган, Улуғ Октябрни ҳеч иккиланмай қабул қилган, Коммунистик партия сиёсатини турмушга ошириш учун бутун онгли ҳаётини бағишлаган, янги социалистик турмуш тантанасига бор қалби билан ишонган ўзбек революционери, революция жангчиси образини яратган.

Бироқ асосий қаҳрамоннинг роман ярмида ҳалок бўлиши асарнинг ғоявий пафосини, унинг композициясини, сюжет тараққиётини анча бўшаштириб юборган. Чунки романда Ботирали образи марказий образ бўлиб, асардаги асосий воқеалар шу образнинг тақдири билан боғланган. Сергей, Ўтап, Эъзозхон, Қамчин образларидан бирортаси эса бу китобда Ботирали ишини давом эттира оладиган асосий қаҳрамон даражасига кўтарилмаган. Шунинг учун Ботирали тақдири китоб охиригача давом этганда, бу образдаги ижобий хусусиятлар янада тўлароқ очилган, асарнинг ғоявий-бадиий кучи, сюжет мужассамлиги янада ортган бўлур эди.

Ҳамид Ғулом ўзи тасвирлаётган районни, унинг кишилари хусусиятларини пухта ўрганган. Бунга Ўтап образи яққол мисол бўла олади. Революциягача қорни овқатга тўймаган, усти кийимга ёлчимаган бу яланг оёқ йигит совет ҳокимиятини севади, унинг учун астойдил курашади. У Ботиралининг ўнг қўли сифатида партия ва Совет ҳукуматининг тадбирларини амалга оширишга ёрдам беради. У иш соҳасида Ботирали кабилардан ўрганишга интилади, қишлоқ одамларини, қишлоқ шароитини яхши билгани учун қимматли маслаҳатлар беради. Аммо Ўтап ва унинг ўртоқларида революцион тажрибанинг етишмаслиги натижасида улар душманлар томонидан Ботиралининг ўлдирилишига йўл қўядилар.

Романда Қизил Армиянинг моҳир ва мард командири ЧКнинг масъул ходими, фидокор дўст Сергей Иванов образи берилган. Лекин бу образни яратишда айрим нуқсонларга йўл қўйилган. Бизнингча, Сергей Ивановнинг тили индивидуаллаштирилмаган. Унинг тили индивидуаллаштирилиб, шахсий ҳаёти кенгроқ очилганда яхши бўлар эди. Бунда рус йигитининг ўзбек тилини она тилидек тўла эгаллаб олгани етарли асосланмаган.

Бизнинг фикримизча роман автори асардаги тасвирланган баъзи қаҳрамонларидан атрофлича яхши фойдалана олмаган кўринади. Масалан, райондаги Ботиралининг қайнотаси Жўравой ота асар бошида босмачиларни енгишда катта иш кўрсатади. Лекин шундан сўнгги воқеаларга ёзувчи уни кам аралаштиради. Агар Жўравой ота ҳам ўз куёви ёнида қолганда, қишлоқ активининг кучи янада ошган, Жўравой отанинг образи ҳам бундан чуқурроқ ишланган бўлур эди. У куёви ўлдирилгандан сўнг ҳам қизи, неваралари ёнига келиб, қишлоқдаги воқеаларга актив қатнашмайди.

Умурзоқ отанинг ўғли Раззоқ ҳам китобнинг охирида қишлоқдаги воқеаларга аралаша бошлайди. Бу образ эҳтимол иккинчи китобда асосий қаҳрамонлардан бири бўлиб қолса! Агар Раззоқ бу китобда қишлоқдаги воқеаларга яқин қилиб тасвирланганда асарнинг композицион яхлитлиги янада мустаҳкамланган бўлур эди.

«Машъал» романида Ҳамид Ғулом қатор салбий қаҳрамонларнинг тўлақонли образларини яратган. Автор баъзи асарлардагидек душманларни, ожиз калтафаҳм сифатида эмас, маккор, тажрибали, ўз маслагини маҳкам ушлаган, ўз мақсадига эришиш учун ҳар қандай ёвуз ишлардан қайтмайдиган қилиб кўрсатади. Бунга характерли мисол қилиб Бўронбек, Комил, Зиёдулла образларини келтириш мумкин. Масалан, Бўронбек революциядан сўнг ер ва мулкларини дарҳол давлат ихтиёрига топшириб, ўзини камбағалпарвар қилиб кўрсата бошлайди, отасини эса ўлди деб гап тарқатиб, аслида чет элга кўчиради. У турли найранглар билан бўлис — волижроқўм раиси вазифасини эгаллаб олиб, Совет ҳукуматининг қишлоқда ўтказаётган ҳамма тадбирларига қарши курашади, бойларни зимдан ҳимоя қилади. Ўзларига эп бўлолмаган, лекин ўзларига енг бўлишга интилаётган турк афандиларидан сиёсий туллак, пантуркист Комил эса Бўронбек кабиларга ғоявий жиҳатдан раҳбарлик қила бошлайди. У шундай қувки, бунга Бўронбек, кабилар ҳам қойил қолади. Бироқ бу икки душман ҳам охирида ўз оёқлари остида таянч йўқлигини англаб, номаълум томонга қочадилар. Уларнинг маънавий жиҳатдан ниҳоятда тубанлашганликлари ҳам романда дуруст кўрсатилган.

Абдураҳмон бойнинг очкўзлиги, виждонсизлиги, ўз қўл остидагиларга золимлиги, Зиёдилла ва Ибодилланинг ҳаёт ғилдирагини зўр бериб орқасига айлантиришга интилиб, ўз бошларини турли деворларга уришлари, Қобилнинг писмиқлиги ва хумпарлиги, Раҳим домланинг сатирик қиёфаси ва бошқалар романда ўзининг реалистик ифодасини топган.

Романдаги Лаъли образи ҳақида шуни айтиш кераккки, буни умуман салбий образ деб ҳисоблаш нотўғридир. Лаъли ўз ихтиёри билан турмушга чиқмаган, маънавий эзилган, Бўронбек томонида, унинг ички сирларидан бехабар ҳамда ўз эрига нисбатан тадбирли, севишга лойиқ кишини кўриб уни чин қалбдан севиб қолган, ўз севгисига содиқ эрк ва маърифатга мойил ўзбек аёли образидир. Севимсиз эрининг: — «Бўронбекнинг сўзига кирасанми?» деган саволига: «Кираман, ишлайман, ўқийман... Нима бўпти?» деб дадил жавоб беради. Агар Лаълининг бахтига Бўронбек яхши одам бўлганда эди, у илғор аёл бўлиб етишиши ҳам мумкин эди. Бу образ Бўронбекнинг манфур образини янада чуқурлаштириб беради.

«Машъал» романи умуман ифодали, равон тил билан ёзилган. Ёзувчи асарда тасвирланган воқеаларни мумкин қадар енгил, ортиқча тафсилсиз тасвирлашга ҳаракат қилади. У ўзи танлаган объектини, китоб қаҳрамонлари ҳаракат қилаётган шароитни сезиларли даражада реал, ишонарли қилиб гавдалантиради. Масалан, автор ўша даврдаги зерикарли қишлоқ оқшомини, унинг совуқ манзарасини қуйидагича тасвирлайди:

«Қош қорайиб, йўловчи ўз оёқ учини кўролмайдиган пайт бўлди. Қишлоқ масжидининг сўфиси Нурилла махсум бойўғлиникига ўхшаш совуқ товуши билан шом намозига чақиргалидан бери ҳам ярим соатча фурсат ўтди. Олис-яқинларда битта-иккита ўт мушук кўзидай милтиллади. Аммо бу катта қўрада ҳали чироқ ёқилгани йўқ.

Пахса деворлар нураб, қатор туяларнинг уркачларидек баланд-паст бўлиб қолган. Қўра эгасининг авvalги ҳафсаласи йўқ: пахсанинг ёмғир ювиб кетган ерларига бир-икки йилдан бери лўмбоз босилмаган» (19-бет).

Бу парчада қишлоқ манзарасигина эмас, шу билан бирга революциядан сўнг тарвузи қўлтиғидан тушган, қўли яхшиликка бормаётган Абдураҳмонбой ва унинг содиқ югурдаги Қобил кабиларнинг кайфияти ҳам қисман усталик билан акс эттирилган.

Ёзувчи ўз асаридаги қаҳрамонларнинг ташқи портретларини ҳам аниқ, конкрет қилиб чизишга уринади. Романнинг бош қаҳрамони Ботиралининг биринчи қишлоққа кириб келиши шундай тасвирланади... «пахталик шим, ағдарма этик, калта чарм пальто кийиб олган, бошига чарм шапка бостирган, белидаги йўғон камарига наган таққан, озғингина бу йигит йигирма беш ёшлар чамасида эди» (8-бет). Бунда гражданлар уруши давридаги совет комиссарининг ташқи образи характерли штрихлар воситаси билан киши кўзи олдида намоён бўлади.

Ёзувчи ижобий қаҳрамонларнинггина эмас, салбий қаҳрамонларнинг портретлари, одат ва қилиқларини ҳам шундай реал кўрсатишга интилади.

Романда қаҳрамонларнинг тилидаги индивидуал хусусиятларни очишга қандай аҳамият берилган бўлса, улар ўртасидаги диалоглар ҳам усталик билан, уларнинг характерларига мослаб тузилган. Биз буни Ўтап билан унинг бўлажак қайнотаси Умарқул ўртасида унинг қизи ҳақида юз берган диалогда ҳам яққол кўрамиз.

Умуман Ҳамид Ғуломнинг «Машъал» романи ўзининг баъзи камчиликларига қарамай ўзбек романчилигининг жиддий ютуғидир. Ўйлаймизки, автор ўз романининг кейинги китобларини бундан ҳам кучли илҳом билан ёзиб, бошлаган катта ишини муваффақият билан охирига етказажак.

Абдуқодир ҲАЙИТМЕТОВ,
филология фанлари кандидати.

---

1) **Ҳамид ҒУЛОМ.** «Машъал», роман, биринчи китоб. ЎзССР Давлат бадиий адабиёт нашриёти. 1958

Кўкламни шайланиб кутиб олайлик!

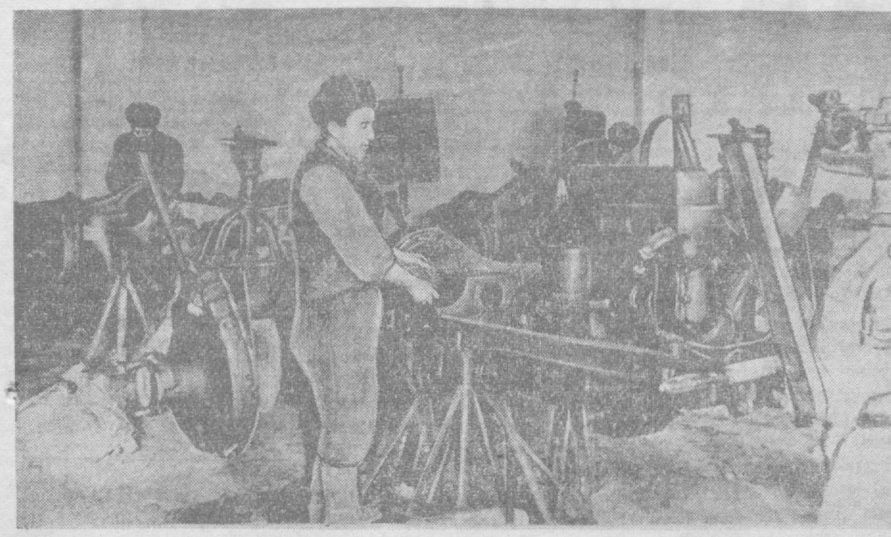

Сирдарё районидаги Охунбобоев номли колхозда кўкламги экиш кампаниясига қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Суратда: илғор механизаторлардан Нурмат Ҳақназаров ва Жамолиддинов ўртоқлар колхоз устахонасида ўз универсалларини сифатли ремонт қилмоқдалар.

М. Устабобоев фотоси.

Бир колхозда икки хил аҳвол

Биз колхоз комсомол ташкилотининг секретари Холмирза Хоринов билан далага йўл олдик. Кўклам экин кампаниясига тайёргарлик соҳасидаги ишлар қандай бораётганлиги билан танишдик. Колхознинг ўртоқ Маҳкам Халилов бошлиқ бригадасида қилинаётган ишлар бизни хурсанд қилди. Бу бригадада ўтган йили ҳар гектар ердан 26 центнер ўрнига 30 центнердан ҳосил етиштирилиб, план ортиғи билан бажарилди.

Тажрибали деҳқон бошлиқ бригада аъзолари бу йил ҳар гектар ердан 33 центнердан «оқ олтин» етиштиришга аҳд қилиб, дала ишларини уюшқоқлик билан ўтказмоқдалар. Ҳозиргача мавжуд 74 гектар пахта майдони шудгорлаб қўйилган. Пландаги 210 тонна ўрнига 264 тонна маҳаллий ўғит тўпланди. Шундан 200 тоннаси далага ташиб чиқарилди ва махсус чуқурликларга кўмиб, қўйилди. Бригада аъзолари ҳозир ҳам маҳаллий ўғит тўплашни давом эттирмоқдалар. Шунингдек ариқ-зовурларни тозалаш ҳам кучайтириб юборилган. Колхозчилардан Жўра Икромов, Ҳайитбой Исоқов, Тўражон Шоисломов, Рихсихон Ҳайитбоева, Асалхон Жўраева каби ўртоқлар маҳаллий ўғит тўплаш, далага ташиб чиқариш, ариқ-зовурларни тозалашда ҳаммага намуна бўлиб меҳнат қилмоқдалар.

Колхознинг бошқа бригадаларида ҳам бўлдик. Афсуски, ҳамма ерда ҳам иш ана шу тартибда уюштирилмаганлигини кўриб ачиндик.

Колхозда бу йил 720 гектар ерга чигит экилади. Ҳар гектар ердан 30 центнердан ҳосил топшириш мажбурияти олинган. Бироқ, умуман олганда ана шу юксак мажбуриятга яраша иш қилинмаётир. Маҳкам Халилов бошлиқ бригадада кўкламга тайёргарлик кучайтириб юборилган бўлса ҳам, кўпчилик бригадаларда шу кунларда қилинаётган ишлар талабга жавоб бермайди.

Нега шундай? Дастлаб шуни айтиш керакки, колхоздаги барча техника, ишчи кучларидан тўла фойдаланилмаётир. Масалан, меҳнатга яроқли 649 кишидан фақат 200 — 250 кишигина дала ишларида қатнашмоқда. Ҳозиргача 720 гектар ердан 385 гектари шудгор қилинган. Ҳақиқий аҳвол шундай бўлишига қарамасдан, колхоз раҳбарлари ишни тезлаштириш учун зарур чора ва тадбирларни кўриш тўғрисида бош қотирмаётирлар. Раис Воҳидов билан сўзлашсангиз, ерларимизни районда биринчи бўлиб шудгор қилиб бўлганмиз, ишлар ёмон эмас, деб лоф уради. Бошқа активлар ҳам раисдан андаза олишган бўлса керак, улар ҳам қуруқ гапни такрорлайдилар. Шунинг учун ҳам колхоздаги ишлар ўлда-жўлда қолиб келмоқда.

Бу йил колхозда 3 та механизациялаштирилган далачилик бригадаси ташкил этилган. Бригадаларнинг ҳар бирига 40 гектардан ер ажратиб берилган. Лекин бригада бошлиқлари О. Комилов, С. Юсупов ва И. Абдулакимов ўртоқлар «ҳали вақт эрта» деган хомхаёл билан ўзларини овутиб юрибдилар. Ер ҳайдаш, ўғит тўплаш, ариқ-зовурларни тозалаш ишларига астойдил киришилмаган.

Колхоз бўйича 3,5 минг тонна маҳаллий ўғит тўплаш планлаштирилган. Бироқ бу ишга етарли эътибор берилмаганлиги туфайли ҳозиргача минг тоннага яқин ўғит жамғарилди. Ариқ-зовурларни тозалаш соҳасидаги ишлар ҳам талабга жавоб бермайди. Қодир Мўминов, Тешабой Бегматов, Аҳмад Шопўлатов ва Тўрабой Алишбоев ўртоқлар бошлиқ бригадаларда, айниқса, аҳвол ёмон. Бу бригадаларда дала ишлари «бўлса-бўлар, бўлмаса ғовлаб кетар» қабилида олиб борилмоқда.

Янгийўл районидаги «XIX партсъезд» колхозида ўтган йили пахта тайёрлаш плани бажарилмай қолди. Шундай бўлгандан кейин бу йил кўкламга пухта тайёргарлик кўриб, ўтган йилги камчиликларнинг такрорланмаслиги учун курашиш керак эди. Лекин шундай қилинмаётир. Колхоз раиси Назиржон Воҳидов, партия ташкилотининг секретари Қосимжон Алимов ўртоқлар кўпроқ сводкабозлик, буйруқбозлик билан шуғуллагиб, даладаги ҳақиқий аҳволдан хабар олмаётирлар. Бригадирлар, звено бошлиқларининг иши устидан контроллик қилиб турилмайди. Шунинг учун ҳам дала ишлари сусайиб кетмоқда. Мавжуд техника кўп вақт бекор туриб қолмоқда. От-уловлардан, ишчи кучларидан ўз ўрнида фойдаланилмаётир. Бу аҳволга тезда барҳам бериш керак. Колхоз раҳбарлари шошилинч чоралар кўриб, кўкламга тайёргарлик соҳасидаги ишларни ҳар тарафлама кучайтириб юбормасалар, бу йил ҳам эл олдида берган ваъдалари устидан чиқаолмай қолишлари мумкин.

Р. ҲАСАНОВ.

„Хато қилган эдик, тузатамиз“

— Ўтган йили ишни дўндираолмай оғзимиз куйди! — Гулистон районидаги Фрунзе номли колхоз аъзоларининг 1959 йил мўл ҳосили учун барвақт кураш бошлаганларининг сабаби ана шу.

Ҳақиқатда ҳам, ўтган йили колхоз пахта тайёрлаш планини бажара олмади. Қозонда бўлса чўмичга чиқади, деганлари рост. Колхозчилар етиштирилган ҳосилни қолдирмай йиғиб олдилар. Барибир план тўлмади. Шундан кейин улар келгуси йилнинг ғамини ейишга аҳд қилишди. Дастлаб ерлар ғўзапоядан тозаланди. Кейин шудгорлаш, суғориш шохобчаларини тозалаш, яхоб бериш ишлари бошланди. Далага маҳаллий ўғитлар ташилди.

Қишки ишларни ўз вақтида бажаришда механизаторлар муҳим роль ўйнамоқдалар. Айниқса Х. Бойирбеков, У. Шойбўсинов, Ш. Бўрибеков каби ўртоқлар кунлик ер ҳайдаш нормаларини ҳамма вақт ошириб бажараётирлар. Дала ишларининг бошқа турларини бажаришда колхознинг Т. Мадазимов, М. Суболқулов, Х. Холматов ва Ш. Қўчқоров сингари аъзолари намунали ишлаётир.

Колхозчилар бу йил қўшимча равишда яна 100 гектар ерга чигит экиш ва пахта ҳосилдорлигини гектар бошига камида 6 центнердан ошириш мажбуриятини олиб, фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Т. ҚЎШМАМАТОВ.

★

ДАЛА ИШЛАРИ КУНДАЛИГИ

Запас суғоришни кучайтириб, ерда кўпроқ нам тўплашга эришайлик

Бу йил кузда ёғингарчилик кам бўлди, қиш илиқ келди. Ерга тушган нам асосан ёмғир ҳолида бўлганлиги туфайли, ёмғирнинг кўп қисми анча чуқурликка сингиб кетди. Натижада ердаги нам чигит ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларининг ёппасига униб чиқиши учун етарли даражада бўлмай қолди. Буни ҳисобга олган илғор хўжаликлар ерда намни тўплаш мақсадида зарур тадбирларни амалга оширмоқдалар. Запас суғориш ишларини кучайтириб, ерда кўпроқ нам тўпланишига эришмоқдалар.

Янгийўл районидаги «Коммуна», Бўёвут районидаги Карл Маркс номли ва бошқа бир қатор колхозларда кўкламга тайёргарлик соҳасидаги ишлар бир-бирига боғлаб олиб борилиб, яхши натижаларга эришилаётир. Бундай хўжаликларда ер ҳайдаш ишлари, маҳаллий ўғит тўплаш, ариқ-зовурларни тозалаш ўз вақтида сифатли бажарилиши билан бирга, яхоб бериш, запас суғориш каби муҳим агротехник тадбирларни амалга оширишга ҳам яхши эътибор берилмоқда.

Аммо фактлар ҳали кўпгина хўжаликларда бу ишга етарли аҳамият берилмаётганлигини кўрсатади. Масалан, Оққўрғон, Орджоникидзе, Чиноз районларида шундай хўжаликларни учратиш мумкин. Мазкур районларнинг совхозларида запас суғориш, ернинг шўрини ювиш юзасидан баъзи ишлар қилинаётган бўлса ҳам, колхозларда бу соҳада олиб борилаётган ишлар талабга жавоб бермайди.

Запас суғоришни шудгорланган ерларда ўтказиш яхши натижа беради. Бу ишга киришишдан олдин пухта тайёргарлик кўриш керак. Дала яхши текисланиши, суғориш чуқур эгат орқали ўтказилиши, сувнинг бостириб юборилишига асло йўл қўйилмаслиги лозим. Бироқ кўпгина хўжаликларда запас суғориш, ернинг шўрини ювиш вақтида агротехника қоидаларига тўла риоя қилинмаётир. Масалан, «Мирзачўл» совхозида ернинг шўрини ювиш сифатсиз ўтказилмоқда. Совхоз дирекцияси ва партия ташкилотининг бу ишга етарли эътибор бермаганлиги туфайли шўри ювиладиган ерларда ўқариқлар тозаланмаган, далалар яхши текисланмаган. Сувчилар етишмайди. Шунинг учун ҳам ишда палапартишликка йўл қўйилмоқда. Ернинг паст қисмлари суғорилиб, юқори участкаларга сув етмай қолиш ҳоллари ҳам рўй бермоқда. Бунинг устига баъзи участкалар бостириб суғорилган.

Мўл ҳосилга шу кунларда пухта замин ҳозирлаш керак. Февраль ойида ҳамма ерда қўшимча суғоришни кучайтириб юбориб, ерда кўпроқ нам тўплашга эришиш — асосий вазифаларимиздан биридир. Шунингдек эрта баҳорданоқ шудгорланган ерларда бороналашни кучайтириб юбориш зарур. Бороналаш ерда намни сақлашнинг муҳим тадбирларидан биридир.

Барча дала ишларини бир-бирига боғлаб олиб бориб, кўкламга пухта тайёрланайлик!

КПСС XXI съезди тўғрисида чет элларда баён қилинган фикрлар

ХИТОЙ

ПЕКИН, 6 февраль. (ТАСС). Хитой Халқ Республикасининг барча марказий газеталари бугунги сонларида Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг навбатдан ташқари XXI съезди ўз ишини муваффақиятли тамомлаганлиги тўғрисидаги хабарни босиб чиқардилар. «Женминь жибао», «Дагун бао», «Гуанмин жибао» газеталари ва бошқа марказий газеталар ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг съезддаги охирги сўзининг батафсил баёнини биринчи саҳифаларда йирик сарлавҳалар билан босиб чиқардилар.

«Женьминь жибао» газетаси бугун беш саҳифасини съезд материалларига бағишлади ва КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзолари А. Б. Аристов, А. И. Микоян, Ф. Р. Козловнинг, шунингдек СССР Мудофаа министри маршал Р. Я. Малиновскийнинг съездда сўзлаган нутқларини тўлиқ босиб чиқардилар.

Газеталар XXI съездга бағишланган материалларга доир сарлавҳаларда қуйидагиларни таъкидлайдилар: «Хитой халқи Совет Иттифоқининг коммунистик жамиятнинг авж олдириб юборилган қурилиши даврига қадам қўйганлигини самимий табриклайди» («Женьминь жибао»), «КПССнинг XXI съезди бутун инсониятга коммунизм сари бориш йўлини очиб берди» («Дагун бао»), «Биз съездда қабул қилинган етти йиллик планда коммунизм истиқболини кўриб турибмиз» (Чжунго циннянь бао»).

«Чжунго циннянь бао» газетаси «Жаҳоншумул тарихий аҳамиятга эга бўлган воқеа» сарлавҳали мақоласида КПССнинг XXI съезди коммунистик қурилишнинг етти йиллик планини қабул қилганлигини таъкидлайди. Бутун прогрессив инсоният, деб ёзади газета, бу планда ўзининг порлоқ келажагини кўриб турибди. Инсониятнинг бир қисми яқин келажакда коммунистик жамиятга биринчи бўлиб қадам қўйишидан барча халқлар қувонмоқдалар.

Тинчлик ва тараққиёт тарафдори бўлган барча мамлакатларнинг халқлари, деб ёзади «Шиши шоуцэ» журнали, КПСС XXI съездининг ишларида ўзларининг порлоқ истиқболларини кўриб турибдилар. СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг съездда қабул қилинган етти йиллик плани Совет Иттифоқининг куч-қудратини яққол исбот этади.

Совет халқи, деб таъкидлайди журнал, КПССнинг тўғри раҳбарлигида қолоқ мамлакатни тарихан қисқа вақт ичида энг қудратли социалистик индустриал давлатга айлантирди. Бу давлат саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш соҳасида Европада биринчи ўринга ва дунёда иккинчи ўринга чиқди. Шу етти йилликда Совет Иттифоқида коммунизмга ўтиш учун зарур моддий ва маънавий шарт-шароитнинг ҳаммаси вужудга келтирилади.

Совет Иттифоқининг етти йиллик плани, деб уқтириб ўтади «Шиши шоуцэ» журнали, тинчлик руҳи билан суғорилган. Бу планнинг бажарилиши ҳозирги замоннинг асосий проблемасини, яъни бутун дунёда тинчликни ҳимоя қилиш проблемасини ҳал этишда жуда катта роль ўйнайди. СССР ва социалистик лагердаги барча мамлакатлар иқтисодий қудратининг беқиёс тез ўсиб бораётганлиги жаҳон миқёсида кучлар нисбатини тинчлик кучлари фойдасига янада кўпроқ ўзгартиради ва бу билан жаҳон урушининг олдини олиш ҳамда бутун дунёда тинчликни ҳимоя қилиш учун қулай шарт-шароит вужудга келтиради. Социалистик лагерга қарши уруш очиш капитализмни ҳалок қилажагини империалистларнинг ҳозирданоқ кўрмай қолишлари мумкин эмас.

«Шиши шоуцэ» журнали ёзади: Хитой халқи ўз мамлакатини қудратли индустриал социалистик давлатга айлантириш ва келгусида коммунистик жамиятга ўтиш учун шарт-шароит тайёрлаш мақсадида Совет мамлакатининг илғор тажрибаларини қунт билан ўрганади, КПСС XXI съездининг ҳужжатларини ўрганади. Хитой халқи КПСС XXI съездининг ишларига жавобан янада зўр ғайрат билан меҳнат қилади, халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини янада тез суръатлар билан ривожлантиради, 1959 йилда Хитойда пўлат эритишни 18 миллион тоннага, дон етиштиришни эса 1.050 миллиард цзинга етказишдан иборат улкан вазифани муваффақиятли бажаради.

Хитойнинг ҳамма қисмида КПСС XXI съездига бағишлаб ўтказилаётган кўп кишилик йиғилиш ва митингларда хитой меҳнаткашлари Совет Иттифоқи халқ хўжалигини ривожлантиришнинг етти йиллик плани коммунизм қурилишида ажойиб босқич бўлади, бу босқич коммунистик жамиятнинг гўзал истиқболларини ёритади, деган фикрни якдиллик билан изҳор қилмоқдалар. Хитой меҳнаткашлари ўз мамлакатимизда социализм қурилишини тезлатиш учун янада зўр ғайрат билан меҳнат қиламиз, демоқдалар.

БОЛГАРИЯ

СОФИЯ, 6 февраль. (ТАСС). Болгариянинг ҳамма газеталари бугунги сонларида КПССнинг навбатдан ташқари XXI съезди ишларининг тамом бўлганлиги тўғрисидаги хабарларни ва Н. С. Хрушчев доклади юзасидан съездда бир овоздан қабул қилинган резолюциянинг батафсил баёнини босиб чиқардилар. Марказий газеталарнинг бошмақолалари ва бошқа материаллари ҳам ана шу воқеага бағишланган.

«Работническо дело» газетаси «Коммунизм қурувчилар съезди тамом бўлди!» сарлавҳали бош мақоласида қуйидагиларни ёзади: КПССнинг XXI съезди КПСС ва совет халқлари тарихига, халқаро коммунистик ва ишчи ҳаракати тарихига ва бутун прогрессив инсоният тарихига совет жамиятининг тараққиётидаги янги босқичнинг буюк нишонаси бўлиб киради. Совет жамияти тараққиётидаги янги босқич айни вақтда бутун кишилик жамияти тараққиётининг ҳам янги босқичидир. Бу босқичда, дейилади мақолада, Совет Иттифоқида коммунистик жамиятнинг авж олдириб юборилган қурилишидан иборат янги жаҳоншумул тарихий вазифани бажариш учун зарур моддий, сиёсий ва маънавий шарт-шароитнинг ҳаммаси мавжуддир.

Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1959 — 1965 йилларга мўлжалланган контроль рақамлари тўғрисидаги доклади социализмдан коммунизмга ўтишдан иборат асосий масалада, ҳозирги халқаро вазиятда жаҳондаги икки ижтимоий система, яъни социалистик система билан капиталистик система ўртасидаги буюк мусобақа масаласида КПССнинг ва барча қардош коммунистик ҳамда ишчи партияларнинг программ ҳужжатидир. Ана шу ажойиб ҳужжатда икки ижтимоий система ўртасидаги тинч мусобақа йўлида тараққиётнинг йўналиши ва истиқболлари аниқ ва равшан белгилаб берилди.

Сўнгра «Работническо дело» газетаси планнинг бажарилиши ва ана шу план амалга оширилиши натижасида жаҳонда рўй берадиган ўзгаришлар ҳозирги замоннинг асосий проблемасини, яъни умумий тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш проблемасини ҳал этишда ҳам жуда катта роль ўйнайди, деб таъкидлайди.

Мақолада уқтириб ўтилишича, КПССнинг XXI съезди шу жиҳатдан ҳам муҳимки, у совет коммунистларининг ўзларининг доно Марказий Комитети теварагидаги мустаҳкам бирлиги ва жипслигини яна бир марта намойиш қилди, партия билан халқнинг мустаҳкам бирлигини, қардош партияларнинг КПСС теварагига ва социалистик мамлакатларнинг СССР теварагига маҳкам жипслашганлигини намойиш қилди.

КПССнинг XXI съезди, деб таъкидланади мақолада, партиямиз учун, халқимиз учун энг жонажон ишдир.

Совет мамлакати тараққиётининг съезд томонидан тасдиқланган контроль рақамлари бизнинг қувончимиз, фахримиздир. Ана шу контроль рақамлар бизга илҳом бағишлайди.

РУМИНИЯ

БУХАРЕСТ, 6 февраль, (ТАСС). Румыния Халқ Республикасининг меҳнаткашлари КПССнинг навбатдан ташқари XXI съезди ўз ишларини муваффақиятли тамомлаганлигини қизғин табрикламоқдалар. Улар Совет Иттифоқида коммунистик жамиятнинг авж олдириб юборилган қурилиши юзасидан съезд томонидан белгиланган улуғвор программани маъқулламоқдалар.

Бухарестдаги марказий газеталарнинг ҳаммаси бугунги сонларида съезд ишларининг тамом бўлиши тўғрисидаги ҳисоботни, Н. С. Хрушчев охирги сўзининг батафсил баёнини биринчи саҳифаларда йирик сарлавҳалар билан босиб чиқардилар. «Романиа либера» газетаси КПССнинг XXI съездини марксизм-ленинизм байроғи остида халқаро ишчи ва коммунистик ҳаракатнинг бирлиги, куч-қудрати ва жипслигини кўрсатувчи намойиш деб атайди.

«Скинтейя» газетаси, Совет Иттифоқи капиталистик мамлакатлар билан тинч мусобақа қилишни истайди, «Совуқ муносабатлар уруши»нинг тезликда тўхтатилишини истайди, деб таъкидлайди. Газетанинг Москва мухбири «Коммунизмга, тинчликка олиб борадиган йўл очиқ» сарлавҳали мақоласида қуйидагиларни ёзади: Бу съезд тарихга, шубҳасиз, коммунизм қурувчилар съезди бўлиб киради. Бу ерда чиқадиган газеталар ва жамоатчилик съезднинг биринчи кунлариданоқ съездга шундай баҳо бердилар, Н. С. Хрушчев ҳам охирги сўзида съездга шундай баҳо берди. Н. С. Хрушчевнинг съездга шундай баҳо берганлигига съездда қабул қилинган етти йиллик планнинг контроль рақамлари коммунизмнинг моддий техника базасини вужудга келтириш миқёсларини миллион-миллион тонна, ёки миллиард-миллиард киловатт-соат кўламида ифода этиб берганлигигина сабаб бўлмай, балки яна шу ҳол ҳам сабабки, съездда муҳокама қилинган сиёсий, социал ва эстетик характердаги масалалар тараққиётнинг социалистик босқичидан унинг юқори босқичи — коммунизмга ўтаётган жамиятга доир масалалардир.

Бутун дунё халқлари, — деб таъкидланади мақолада, — съезд турли социал тузумдаги мамлакатларнинг тинч-тотув яшаши ишига, — «совуқ муносабатлар уруши»ни юмшатиш ишига, бутун дунёда тинчликнинг тақдирини ҳал этадиган бир қанча энг муҳим проблемаларни тинч йўл билан ҳал этишга жуда катта ҳисса қўшди, деб эътироф этмоқдалар.

ИТАЛИЯ

РИМ, 6 февраль. (ТАСС). Италиянинг ҳамма газеталари КПСС XXI съездининг тамом бўлиши ва Н. С. Хрушчевнинг охирги сўзини кенг шарҳламоқдалар.

«Унита» газетаси Н. С. Хрушчев охирги сўзининг батафсил баёнини босиб чиқарди.

«Аванти» газетаси Н. С. Хрушчевнинг «Совуқ муносабатлар уруши»га хотима бериш зарур эканлиги тўғрисидаги гапларига ва президент Эйзенхауэрга Совет Иттифоқига келишни таклиф этганлигига эътиборни жалб этади. Газетанинг қайд қилиб ёзишича, Англия бош министри Макмилланнинг СССРга қиладиган сафари тўғрисидаги хабар билан бир қаторда бу таклиф халқаро вазиятдаги кескинлик юмшаб бораётганлигини исбот этади.

«Паэзе» газетаси Н. С. Хрушчевнинг ҳар иккала системани тинч-тотув яшашга даъват қилганлигини таъкидлаб қуйидагиларни ёзади: Н. С. Хрушчев «социалистик мамлакатларнинг бирлигини, коммунистик партиялар билан бирдамликни, илгариги мустамлака мамлакатларни сиёсий жиҳатдан қўллаб-қувватлашларини ва уларга моддий ёрдам кўрсатишларини яна бир марта таъкидлади».

Буржуа газеталари ўз шарҳларида асосан президент Эйзенхауэрга Совет Иттифоқига келиш ҳақида қилинган таклифга тўхталиб ўтмоқдалар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети ва маҳаллий Советлар сайловларига тайёргарлик

Округ сайловолди кенгашларида

Ўзбекистон меҳнаткашлари Ўзбекистон ССР Олий Совети ва маҳаллий Советларга сайлов кампанияси вақтида ўзларининг Коммунистик партия теварагига жипслашганликларини, КПСС XXI съезди томонидан шу етти йилликнинг ижодий ишлари белгилаб берилган улуғвор программасини шараф билан бажаришга тайёр эканликларини намойиш қилмоқдалар. Республика Олий Советига сайлов ўтказиладиган сайлов округларида бўлиб ўтаётган сайловолди кенгашлари партия билан халқ бузилмас бирлигининг янги ёрқин ифодаси бўлмоқда. Бу кенгашларда меҳнаткашларнинг вакиллари депутатликка кўрсатилган ўз кандидатлари тўғрисида бир фикрга келмоқдалар.

Кафанов сайлов округида бўлган сайловолди кенгашида меҳнаткашларнинг вакиллари Тошкент тепловоз депосининг машинисти **Башорат Тўлагановна Мирбобоева**ни депутатликка кандидат қилиб кўрсатган сайловолди йиғилишларининг қарорларини якдиллик билан қувватладилар.

Комсомол сайлов округи меҳнаткашлари вакилларининг кенгашида Ўрта Осиё Давлат университети философия кафедрасининг мудири профессор **Наталья Метрофановна Мирошхина**нинг депутатликка кандидат қилиб кўрсатилганлиги қувватланди.

Охунбобоев сайлов округида бўлиб ўтган сайловолди кенгашининг қатнашчилари Марказий район партия комитетининг биринчи секретари **Александр Иванович Шкуратов**нинг кандидатурасини якдиллик билан қувватладилар.

Сталин сайлов округи меҳнаткашларининг вакиллари ўзларининг сайловолди кенгашида Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикасининг вирубшчиги **Эргаш Юсупов**нинг кандидатурасини бир овоздан қувватладилар.

Димитров сайлов округи меҳнаткашларининг сайловолди кенгашига тўпланган вакиллари композитор, халқ ҳофизи **Юнус Ражабий**ни шу округдан депутатликка якдиллик билан ўзларининг кандидати қилиб кўрсатдилар.

Октябрь сайлов округи меҳнаткашлар вакилларининг сайловолди кенгаши бўлиб, бу кенгашда депутатликка хирург, Тошкент медицина институтининг доценти **Ориф Султонович Умаров**нинг кандидат қилиб кўрсатилганлиги қувватланди.

Тошкент Халқ хўжалиги кенгашининг раиси **Эргаш Эгамбердиев**ни депутатликка кандидат қилиб кўрсатиш тўғрисида сайловолди йиғилишларининг қарорлари Наримонов сайлов округи меҳнаткашлар вакилларининг сайловолди кенгаши қатнашчилари томонидан қувватланди.

Горький сайлов округи меҳнаткашлар вакиллари сайловолди йиғилишларининг қарорларини якдиллик билан қувватладилар. Бу йиғилишларда Октябрь революцияси номидаги паровоз вагон-ремонт заводининг хромировчиси **Анна Петровна Шуваева** депутатликка кандидат қилиб кўрсатилган эди.

Қуйлиқ сайлов округида меҳнаткашлар вакилларининг сайловолди кенгашида Ўзбекистон қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг фахрий академиги **Ризамат Мусамуҳамедов**ни депутатликка кандидат қилиб кўрсатиш тўғрисидаги сайловолди йиғилишларининг қарорлари қувватланди.

Бўстонлиқ сайлов округи меҳнаткашлари вакилларининг сайловолди кенгашида Бўстонлиқ район ижроия комитетининг раиси **Карим Асилбеков** депутатликка кандидат қилиб тавсия этилди.

Бўзсув сайлов округида бўлиб ўтган сайловолди кенгашининг қатнашчилари Чирчиқ электрокимё комбинатининг техноруги **Тамара Михайловна Познякова**ни депутатликка кандидат қилиб кўрсатиш тўғрисида биргаликда келишиб олдилар.

Жамбул сайлов округи меҳнаткашларининг вакиллари Қорасув районидаги Ленин номли колхоз раиси **Туроб Нормуҳамедов**ни депутатликка кандидат қилиб кўрсатиш тўғрисидаги умумий йиғилишларнинг қарорларини қувватладилар.

Қорасув сайлов округи меҳнаткашлар вакилларининг сайловолди кенгаши қатнашчилари Қорасув район ижроия комитетининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Меҳринисо Убайдуллаева**ни депутатликка кандидат қилиб кўрсатиш тўғрисида сайловолди йиғилишлари қабул қилган қарорларни қувватладилар. (ЎзТАГ).

Юксак якдиллик вазиятида

Ўзбекистон пойтахтида юксак якдиллик вазиятида шаҳар Совети депутатлигига кандидатлар кўрсатишга бағишланган сайловолди йиғилишлари бўлиб ўтмоқда.

«Узбексельмаш» заводининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари шаҳар Совети депутатлигига кандидат қилиб Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари **Сабир Камолович Камолов**ни, «Узбексельмаш» заводининг директори **Василий Никифорович Стикайлов**ни ва ишлаб чиқариш участкасининг мастери **Жалол Миралимов**ни кўрсатдилар.

Сталин номли тўқимачилик комбинатининг фабрикаларида бўлиб ўтган сайловолди йиғилишларида шаҳар Совети депутатлигига кандидат қилиб Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси **Мансур Зиёевич Мирзааҳмедов**, мастер ёрдамчиси **Афзал Эгамбердиев**, республика Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари **Расул Ғуломович Ғуломов**, йигирувчи **Буалма Жўраева**, шлифовкачи **Тоҳир Қўчқоров** ва тўқимачиларнинг бошқа вакиллари тавсия этилди.

Октябрь революцияси номидаги паровоз-вагон ремонт заводининг коллективи шаҳар Совети депутатлигига кандидат қилиб Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси **Шароф Рашидович Рашидов**ни ва шу корхонанинг бошлиғи **Роман Титич Тадулевич**ни кўрсатди.

Шаҳар Совети депутатлигига кўрсатилган кандидатлар орасида қуйидагилар бор: Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг секретари **Малик Абдураззоқович Абдураззоқов**, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **Фаҳмутдин Хўжаевич Хўжаев**, 1- пойафзал фабрикасининг заготовкачиси **Моҳира Мирвоситовна Мирабдуллаева**, карборунд заводининг ишчиси **Раиса Сергеевна Игнатова**, Тошкент ТЭЦнинг электрослесари **Георгий Дмитриевич Рябух**, Киров район партия комитетининг биринчи секретари **Вали Усмонович Усмонов**, «Таштрансмаш» заводининг слесари **Владимир Федорович Шчербаков**, тамаки фабрикасининг директори **Жаҳон Обидовна Обидова**, пайпоқ- трикотаж фабрикасининг мастер-ёрдамчиси **Рамис Аҳмедович Ҳасанов**. (ЎзТАГ).

Хитой Халқ озодлик армиясининг Фуцзянь фронтидаги қисмлари қўмондонлиги вакилининг баёноти

ПЕКИН, 6 февраль. (ТАСС). Синьхуа агентлиги билдиради: Хитой Халқ-озодлик армиясининг Фуцзянь фронтидаги қисмлари қўмондонлигининг вакили бугун шуни маълум қилдики, Дацзиньминьдао (Катта Цзиньминьдао), Сяоцзиньминьдао (Кичик Цзиньминьдао), Даданьдао, Эрданьдао ороллари ва бошқа ороллардаги граждан аҳолига, чанкайшичи қўшинларнинг офицерлари ва солдатларига халқимизнинг бу йил 8 февралда нишонланадиган традицион байрами — баҳор байрамини тинч ва қувноқ ўтказиш имкониятини таъминлаш мақсадида Фуцзянь фронтидаги Хитой Халқ озодлик армиясининг артиллерия қисмларига шу ороллардаги граждан аҳоли ва ҳарбий хизматчилар тўғрисида ғамхўрлик сифатида 7 февралдан 9 февралгача бу оролларни ўққа тутмаслик ҳақида буйруқ берилди.

Даллеснинг Париждаги музокаралари

ПАРИЖ, 6 февраль. (ТАСС). Бугун эрта билан Франция-Америка дипломатик музокаралари бошланди. Кеча Парижга келган АҚШ давлат секретари Даллес ташқи ишлар министри Кув де Мюрвиль билан учрашди.

Париж матбуотининг обзорчилари Германия проблемаси бу музокараларнинг асосий темаси бўлади, деб ҳисобламоқдалар.

„Муштум" журналининг махсус сони

Сатира ва юмор журнали «Муштум»нинг Москвада бўладиган ўзбек санъати ва адабиёти декадасига бағишланган махсус сони босилиб чиқди.

Бу махсус сонда республикамизнинг атоқли санъаткорларидан Тамарахоним, Мукаррама Турғунбоева, Галия Измайлова, Гулнора Маваева, Олим Хўжаев, Лутфихоним Саримсоқова, Саодат Қобулова ва Комил Ёрматовларга Москвада бўладиган декадада яхши муваффақият қозониш учун тилаклар айтилган. Бу тилаклар текстини А. Турдиев тайёрлаган.

Ўртоқлик ҳазиллари деган рубрика остида атоқли ёзувчилардан Ойбек, Яшин, Абдулла Қаҳҳор, Зулфия, Уйғун, Шайхзода, Собир Абдулла каби бир группа ёзувчиларга аталган шеърлар, карикатуралар ва бошқа қизиқарли материаллар берилган.

ТУРЛИ КАСБ ЭГАЛАРИ

Камтар ҳамшира

Поликлиника эшиги олдида икки кекса бир-бири билан қизғин суҳбатлашиб туришар эди.

— Врачларимиз омон бўлишсин, — дерди 76 ёшли Асом ота,— берган дори-дармонлари кор қилиб, тез кунда ярам тузалди-қўйди. Энди сира ҳам оғриқ сезмаяпман, уларга ҳар қанча раҳмат десанг ҳам камлик қилади.

— Мени айтмайсизми, — дейди 60 ёшларга яқинлашиб қолган Маҳбуба хола, — миям оғрийдиган бўлиб, нима қилишимни билмай қолган эдим, электр нури билан даволаб, касалимни тузатишди. Ҳозир жуда яхши бўлиб қолдим.

Суратда: Умри опа УВЧ аппарати билан беморни даволамоқда.

В. Салов фотоси.

☆ ☆

Улар Октябрь районидаги 9-поликлиника физиотерапия кабинети бош фельдшери Умри Остоновадан мамнунликларини изҳор қилишарди.

Ҳақиқатан ҳам Умри опа ўз вазифасини ҳалоллик билан бажариб кўпчиликнинг ҳурматига, иззатига сазовор бўлиб келаётган камтар ҳамширалардан биридир. У беморларни ниҳоятда хушмуомалалик билан қабул қилиб олади, уларга яхши гаплар айтиб, руҳини кўтаради. Керакли маслаҳатлар беради. Умри опа билан суҳбатлашган бемор ўзини енгил ҳис қилади.

У 1940 йилда Охунбобоев номидаги Медицина билим юртини тамомлаб, Калинин районидаги Қозоқкенсой қишлоқ советидаги медицина пунктига ишга юборилади. Бу медпунктда 10 йилча ишлайди. Шундан сўнг 9-поликлиниканинг физиотерапия кабинетида ҳозиргача бош ҳамшира бўлиб ишламоқда. Физиотерапия кабинетида рахит, экзема, бод, чипқон каби турли касалликлар даволанади. Бу ерда 12 та аппарат бор. Бу аппаратларни бошқариш, касални электр нури билан даволашда Умри опа врачларга ёрдам бермоқда.

Умри опанинг ёрдамчилари Марҳамат Содиқова, Марвия Ражабовалар ҳам хушмуомалалик, ҳалол ишлашда ундан ўрнак олишади.

З. МУҲАММАДЖОНОВ.

Ҳиндистон ва Бирмага саёҳат

Яқинда Ўзбекистон туристларидан бир группаси самолётда Тошкентдан Деҳлига жўнаб кетдилар. Улар ўн кун давомида Ҳиндистоннинг Деҳли, Агра, Жайпур каби шаҳарларида бўладилар, ҳинд халқининг бой тарихий ёдгорликлари, фан, маданият соҳасида эришган ютуқлари билан танишадилар.

Саёҳатнинг иккинчи даври Бирма Иттифоқида давом этади. Республикамиз туристлари Рангун, Мандалай шаҳарларини кўрадилар. Бирма халқининг ҳаёти билан танишадилар.

Осиё бўйлаб саёҳатга кетган туристлар орасида В. И. Ленин номидаги Ўрта Осиё Давлат университетининг ўқитувчиси Х. Ҳасанов, Ўзбекистон бадиий фондининг рассоми Х. Ортиқов, хизмат кўрсатган фан арбоби, профессор И. Мусабоев, «Тошкент ҳақиқати» газетаси редакторининг ўринбосари М. Қориев ва бошқалар бор.

Т. ЗУФАРОВ.

М. Набиевнинг «Ҳиндистон делегатлари Ўзбекистон пахта далаларида» асари.

Т. Одилбеков фотоси.

Яхши ташаббус

Эрта азонда ишга бораётган ҳар бир меҳнаткаш, албатта кеча Ватанимизда юз берган хушхабарлар, бугунги режалар ва бошқа муҳим янгиликларни билгиси, шу янгиликларни ўз саҳифаларида акс эттирувчи газетанинг янги сонини ўқишни орзу қилиши табиийдир.

Йўловчиларнинг ана шу яхши орзуларини ҳис этган Тошкент трамвай-троллейбуслар трестининг 2-парк коллективи кеча 7, 8, 9, 10 ва 11 маршрутлар бўйича ҳаракат қилувчи трамвайларда газета сотишни ташкил қилди. 4 февралда трамвайда ишга бораётган меҳнаткашлар «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» газеталарининг янги сонини кондукторлардан олиб ўқишга муяссар бўлдилар.

Тошкент трамвай-троллейбус тресги партия ташкилотининг раҳбарлигида уюштирилган 2-трамвай парки коллективининг бу яхши ташаббуси 1-трамвай ва троллейбус парклари томонидан маъқулланмоқда. Яқин кунларда бу парклар кондукторлари ҳамма маршрутлар бўйича транспортда бораётган йўловчиларга газета сотишни ташкил этадилар.

И. ШОҒУЛОМОВ,
Х. ЮНУСОВ.

ҲАР ТЎҒРИДА

Кўп овозли тақлидчи қуш

Қуюқ ўрмон... Узоқдан бир текисда ҳаракат қилаётган арра товуши эшитилади. Худди биров дарахт кесаётганга ўхшайди. Бироқ, ундай деса, атрофда қирғовулга ўхшаган қушлардан бошқа ҳеч нима кўринмайди. Бирдан арра товуши тиниб, алдоқчи ўз санъатидан мамнун бўлди шекилли, қулоқни батанга келтирувчи хахолаш товуши эшитилади...

Бу қилиқларни қилаётган Австралияда кенг тарқалган лира думли ажойиб қушдир. Бу қуш узунлиги 70 сантиметр келадиган лира формасига ўхшаш думи билан бутун дунёга машҳурдир.

Лира турли овозларга кишини ҳайратда қолдирадиган даражада аниқлик билан тақлид қилади. Бу қуш Австралия ўрмонларида яшовчи маҳлуқларнинг деярли ҳаммасига тақлид қилади. Лира думли қуш «репертуарида» анчагина мелодик қўшиқлар бор. Баъзан қуш қўшиқни айтиб туриб, бирдан жимиб қолади ва у томоғидан стакандан иссиқ чойни хўплаб ичаётган киши товушини чиқаради.

Лира думли қушнинг ҳаёт кечириши ҳам бошқа паррандаларникидан ўзгача. Макиён лира уяга атиги битта тухум қўяди. Тухумни ёриб чиққан қуш боласи жуда секин ўсади, у онаси билан тўрт йилга яқин яшайди.

Кофе

Европага кофе Араб шарқи мамлакатларидан келтирилган. Уни ҳабаш чўпонлари, тўғрироғи уларнинг эчкилари топган.

Кофе ўсимлигининг баргларини тотиб кўрган эчкилар тун бўйи ухламасдан шўхлик ва тўполон қилиб чиққанлар. Буни сезган чўпонлар у ҳақда шу яқин ўртадаги ибодатхонанинг монахига хабар берганлар. Кўпгина монахлар бу ажойиб ўсимликнинг таъсирини синаб кўриш мақсадида диний урф-одатга кўра тунги бедорлик учун истеъмол қила бошлаганлар. Бу воқеа XV асрда бўлиб ўтган эди.

Кўп ўтмай кофе дарахтининг ҳосили бутун Шарқ бўйлаб тарқалди. XVII асрда эса кофе Европага ҳам тарқала бошлади. Европаликлар уни кенг истеъмол қиладиган бўлиб қоладилар. Масалан, 1693 йилда Лондонда 3 мингта кофехона бўлган.

Ўтмиш ёдгорликлари

Ўрта Осиё политехника институти қурилиш факультети студентлари экскаватор заводи территориясида янги қурилаётган пресс цехининг фундаментини қазиётиб, икки метр чуқурликда кул, чала куйган буғдой, майда ҳайвонларнинг суяклари ва керамик буюмлар қолдиқларига дуч келдилар.

Бежирим сапол кувача айниқса диққатга сазовордир. Бундан ташқари ҳайвон суягидан ясалган тўрт бурчакли бир буюм ҳам топилди. Бу ўша даврдаги ҳунармандлар ясаган буюмларга гул солиш учун штамп бўлиб хизмат қилган бўлса керак.

Археолог В. А. Булатова керамик буюмлар сомонийлар даврида, яъни IX-X асрларда яратилганлигини аниқлади.

Юқоридагидек қазилмалар Тошкент атрофида жуда камдан-кам учрайди. Лекин шунга қарамай улар биздан қарийб 10 аср олдин ҳам бу ерларда аҳоли яшаганлигидан далолат беради.

Студентлар топган буюмлар Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Тарих ва археология институтига топширилди.

Ю. УЛЬЯНОВ.

Телевизор экранида

8 ФЕВРАЛДА

12.00 Киножурнал.
12.10 Бадиий фильм — «Наурис».
19.00 «Совет жангчиси» телевизион журналининг 2-сони.
19.50 Санъат усталари ижросида концерт.
20.30 Киножурнал.
20.40. Сўнгги ахборот.
21.00 Бадиий фильм «Жаноб 420» (1-серия, ўзбек тилида).

9 ФЕВРАЛДА

19.30 Болалар учун ўзбек тилида Москвада бўладиган ўзбек санъати ва адабиёти декадасига бағишланган «Янги китоблар» деган эшиттириш.
19.45 Ҳужжатли фильм.
20.35 А. С. Грибоедов туғилган куннинг 130 йиллигига бағишланган адабий эшиттириш (рус тилида).
20.55 Сўнгги ахборот.
21.15 Бадиий фильм — «Ажралмас дўстлар».

Шаҳар темасида

СОН ТЕГМАГАН СОАТЛАР

Мабодо бирор зарур иш билан бирорта жойга борадиган бўлсангиз шаҳар кўчаларига, майдонларига осиб қўйилган катта электр соатларининг биттасига ҳам қараманг. Агар шу соатларга қараб иш тутадиган бўлсангиз ғафлатда қолишингиз, борадиган жойингизга кечикишингиз ёки жуда эрта бориб қимматли вақтингиз бекорга ўтиши турган гап.

Башарти қарасангиз, бу соатларнинг қайси бирига ишонишингизни ҳам билмай қоласиз. Масалан, ишчилар шаҳарчасидаги соатга қараб соат 10 да трамвайга чиқсангиз, Ўрдага келиб тушганингизда у ердаги соат роса учни кўрсатиб турадн.

Дарҳақиқат Тошкент шаҳридаги, чунончи Беруний, Комсомол, Калинин майдонлари, ишчилар шаҳарчаси, тўқимачилик комбинати, Кўкча ва бошқа жойларга ўрнатилган электр соатлар турли мақомда юриб кишиларни чалғитмоқда.

Шаҳардаги сон тегмаган соатларга қачон сон киради?! Шаҳар ижроия комитети ободончилик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Комиловдан бу саволга лўнда жавоб кутамиз.

Х. ЖАЛИЛОВ,
Н. Островский номидаги пионерлар саройининг бўлим бошлиғи.

СЎЗ ТИНГЛАМАС ТЕЛЕФОНЛАР

Умуман телефон, шу жумладан кўчаларга ўрнатилган автомат телефонларнинг кундалик ҳаётимизда нақадар катта аҳамиятга эга эканлигини гапириб ўтирсак ортиқча эзмалик бўлади. Кишиларнинг узоғини яқин, мушкулини осон қиладиган телефонлар шаҳримизда оз эмас.

Лекин, шунақанги автомат телефонлар ҳам борки, девордан садо чиқса чиқадики, ундан садо чиқмайди.

Дам олиш куни эди, биз 1-кўмир склади ёнидаги чойхонада чой ичиб ўтирган эдик. Қўлига кўмир ордери ушлаган бир аёл кириб келди. У шу ердаги автомат телефонда ким биландир гаплашмоқчи бўлди. Афтидан ордерга қўл қўйдириб, кўмирга пул тўлаган-у, энди машина чақирмоқчи бўлса керак. Қани энди автоматдан садо чиқса. 15 тийинликлардан талайини сарфлаб юборди. Телефон на гудок беради, на пулни қайтаради. Аёл ярим соатдан кўпроқ уриниб, телефонни ишга сололмади...

Уст-устига чалинган қўнғироқнинг овозига уйғониб кетдим. Чиқиб қарасам қўшнимиз Рузвон хола.

— Келинг холажон.

— Айланай, болам, тез ёрдам машинасини чақириб бермасангиз бўлмайди.

Дарҳол тушундим. Қўшним Каримжон командировкада. Хотинининг ой-куни яқин эди.

— Хўп, — дедим-да, кийиниб Кўкчага — 8-трамвайнинг охирига чиқдим. Автомат телефон ишламайди. Дарвозага бордим. Бу ердагиси ҳам бузуқ. Вақт алла маҳал. Хуллас телефон топиб, «Тез ёрдам» машинасини чақиргунча талай вақт ўтди. Бундай воқеалар Октябрь районида тез-тез рўй бериб туради.

Шаҳар телефон станциясининг бошлиқлари автомат телефонларнинг нормал ишлашини қачон йўлга қўядилар?

Т. ҚОСИМОВ,
Тошкент совнархози инженери

Чалкаш масала

Александр Маркович Пригожинни яхши одам деб айтишади. Лекин унинг қанчалик яхши-ёмонлигини билмайман, чунки уни ҳали кўрганим ёки у билан суҳбат қилганим йўқ. Сабиби ҳеч мовруги бўлмади. Вақт топиб, уч-тўрт марта бордим-у, бироқ Александр Маркович йўқ экан.

Бу одам қаерда, нима иш қилади, деб сўрарсиз? Айта қолай: Пригожин пойтахтнинг қоқ ўртасидаги 1-аптекада справкалар бюросида справка берувчи бўлиб ишлайди. Уятга қўшмайсиз, кўролмаганим учун унинг қадди-қомати, афт-башарасини чизиб беролмайман, исми ва фамилиясини ҳам суриштириб-нетиб зўрға билиб олдим.

Справкалар бюросининг ойнасига ёзиб қўйилган эълонга қараганда Пригожин кундуз соат 12 дан соат 5 гача ишлаши керак экан. Афсуски кўп одамлар бу кишининг жамолини кўролмай армонда юрибди, нега десангиз, ўртоқ Пригожин кўпинча иш жойида бўлмайди.

Иш вақтини белгилайдиган раҳбарларга ҳам ҳайрон қоласиз. Ахир одамлар соат 12-5 орасида ишда бўлади. Улар ишдан келганда Пригожин бўлмайди. Дам олиш куни бўлса справкачи ўртоғимиз ҳам дам олади. Хулласи калом, аптекага келган кишилар бу тартибдан жуда норози бўлмоқдалар.

Шунинг учун, ҳурматли Уртўқмоқ, сен бу чалкашликларни бартараф қилиб бермасанг, ишимиз чатоқ!

ВОҚИФХЎЖА.

Сув кўрмаган ҳаммом

Шаҳардан келаётган бир киши Тошкент район «Қизил шарқ» колхозидаги ҳаммом олдида, бир тугунча қўлтиқлаб кетаётган танишини учратди.

— Ҳа, оғайни йўл бўлсин?

— Шаҳарга, бир ҳаммомга тушиб келай, — деди у.

— Шаҳарда нима қиласиз, ўзингиз ҳаммомнинг олдида турибсиз-ку.

— Э, бу отига ҳаммом, 13 йилдан бери сув кўрмаган.

— 13 йилдан бери сув кўрмаган?

— Ҳа, оти ҳаммому, аслида колхознинг майда-чуйдалари сақланадиган омбор бўлиб қолган.

— Бўлмаса нимага ҳаммом деб қўйишибди?

— Бу колхоз раиси Раҳмонберди Каримовнинг келган-кетган меҳмонларга «мана кўриб қўйинглар, колхозимизнинг ҳаммоми ҳам бор, биз маданий-маиший масалаларга ҳам катта эътибор бераяпмиз» деб мақтаниши, мажлисларда кекирдак чўзиб нутқ сўзлаши учун шундай қилиб қўйилган.

Икки дўст ноҳуш хайрлашди.

Ғ. АБДУЛЛАЕВ.

Қорасув районидаги ўртоқ Холмирзаев раис бўлган Сталин номли колхозда хашаматли клуб биноси бор-у, лекин у ерда ўтириш учун бирорта стул ёки скамейка ҳам йўқ.

Хабарлардан.

— Ҳа, қўшни, бу тарақа-туруқларни қаёққа олиб кетаяпсиз, кўчиб кетаяпсизми?

— Йўғ-е, биродар, клубда тамоша бўларкан, шунга кетаяпмиз.

Н. МЕЛАМЕД чизган расмлар.

ГАЗЕТХОН: — Биродар «Уртўқмоқ», иғвогарлар билан қандай курашмоқ керак?

«УРТЎҚМОҚ» — Кимики иғво қилса тилини, иғвони эшитса қулоғини кесиб ташламоқ керак.

Бу қанақаси?

Ҳурматли Уртўқмоқ! Мен сенга арз-бандалигимни айтай, сен қулоқ сол-у, сўнг билиб ишингни қил, йўқса ҳали кўп сарсон-саргардон бўладиганга ўхшаймиз.

Очиғини айтсам, мен ҳам кўпчилик қатори толиби илм, санъат, адабиётдир. Шу важдан у ёки бу масала билан гоҳо-гоҳо ижодий ташкилотларга, нашриётларга бориб тураман. Гапнинг очиғики, ташкилот ва нашриётлардан хафа эмасман, чунки орзумиз озми-кўпми ушалиб турибди.

Лекин бизни диққи нафас қилаётган бошқа гаплар борки, бу гапларни сенга айтсам сенинг ҳам тоқатинг тоқ бўлади, фиғонинг кўкка чирмашади.

Кунларнинг бирида Тошкентга йўлим тушиб, бадиий адабиётлар нашриётига бир кириб ўтай дедим. Суриштира-суриштира нашриётнинг Навоий кўчасида эканлигини билдим. Кейин Навоий кўчасига ўтиб, 30-уй қаёқдасан деб хўп қидирдим, бир маҳал янги қурилган бинолар олдига келиб қолибман. Бир кишидан сўрасам ана шу бино деб кўрсатди. Хайр, айланиб ўтиб, бино ичига кирдим. Газета-журналлар редакциялари ҳам шу ерда экан... Бино чиройли, хоналар шинам, стол-стуллар ҳам қулинг ўргилсин... Бу ерда ишловчилар ҳам сон-саноқсиз...

Севинчимдан теримга сиғмай кетдим. Афсуски севинчим кўпга бормади. Нега десангиз ана шундай катта-кичик ташкилотлар жойлашган жойда ошхона йўқ экан. Туш бўлса биров Шайхантоҳурга, биров Ҳадрага овқатланишга борар экан.

Мен ана шуни ўйлаб тилимни тишладим. Ахир бино фойдаланишга топширилганига кўп бўлди-ку! Кейин ўзимча шу яхши бўлмабди деб турганимда кимдир қулоғимга:

— Хафа бўлманг ошна, ошхона солиш-ку қийинроқ... Лекин қўл ювадиган жой қилиш қийинми? Йўқ, биз ҳам Хўжа Насриддиндек қўлимизни қумга суриб, қўлтиғимизга артадиганга ўхшаймиз. Ҳатто биномизга номер ҳам осиб қўйилмаган, ташкилотларнинг вивескалари ҳам йўқ, — дедида кетди.

Билмадимки бу камчиликлар кимга тегишли?

ШОҲИДЖОН.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

Бизнинг календарь

ГЕНИАЛ ОЛИМ

Бугун улуғ рус халқининг гениал олими, Ватанимиз кимё фанининг ифтихори Дмитрий Иванович Менделеевнинг туғилган кунига 125 йил тўлади. Менделеев номи жаҳон фани тараққиётига улкан ҳисса қўшган И. П. Павлов, М. В. Ломоносов, К. А. Тимирязев, И. М. Сеченов, И. В. Мичурин каби улуғ рус олимлари қаторидан муносиб ўрин олган.

Д. И. Менделеев 1834 йилнинг 8 февралида Урал яқинидаги Тобольск шаҳрида ўқитувчи оиласида туғилади. Бўлажак олим етти ёшида Тобольскдаги гимназияга ўқишга кириб, уни 1849 йилда муваффақият билан тамомлайди. Менделеев 21 ёшида педагогика институти физика-математика бўлимини олтин медаль билан тамомлаб, биринчи даражали ўқитувчи деган унвон олади. 1856 йилда Менделеев Петербург университетида кимё магистри (фан кандидатига яқин бўлган илмий даража) даражасини олиш учун «Солиштирма ҳажм тўғрисида» деган темада диссертация ёқлайди. 23 ёшли Менделлев университетнинг кимё кафедрасида доцент бўлиб ишлай бошлайди. Унинг илмий фаолияти ҳам ана шу даврдан бошланади.

1859 йилда Дмитрий Иванович янги илмий-текшириш ишлари олиб бориш учун чет элга икки йиллик командировкага кетади. У Германиянинг Гейдельбург шаҳрида тадқиқот ишлари олиб боради. 1861 йилда Петербургга қайтиб келганидан сўнг, у ўзининг «Органик кимё» деган дарслигини ёзади. Бу дарслик Демидов мукофотига сазовор бўлган эди. 1864 йилда у Петербург кимё-технология институтининг профессори ва Петербург университетининг анорганик кимё кафедраси мудири бўлиб ишлайди. У «Спирт билан сувнинг бирикмаси» деган темада докторлик диссертациясини ёзиб, 1866 йилда ёқлайди.

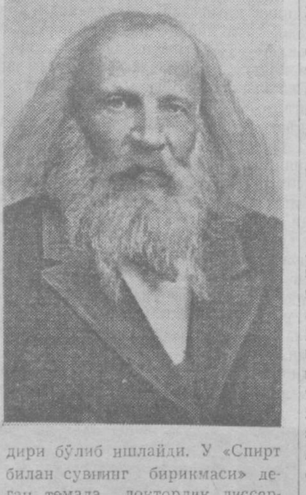

Д. И. Менделеев ўз илмий фаолияти даврида кимё, астрономия, қишлоқ хўжалиги, физика, иқтисодий ва ижтимоий фанларга доир 500 дан ортиқ илмий асар ёзган.

1869-1870 йилларда Менделеев «Кимёвий элементларнинг даврий қонуни ва даврий системаси»ни тузиб чиқди. Жаҳон фан хазинасига буюк ҳисса бўлиб қўшилган бу кашфиёт олим номини бутун дунёга танитди. Менделеев асрлар давомида топилган 64 кимёвий элементнинг физик ва кимёвий хусусиятларини чуқур ўрганиш натижасида элементларнинг даврий системасини яратди. Олим ўз системасида ҳали топилмаган элементларни ва уларнинг хоссаларини олдиндан айтиб, система жадвалида бу элементларга бўш жой қолдиради. Ҳозирги замон атом физикаси фанининг келиб чиқишида элементларнинг Менделеев тузган даврий қонуни муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Д. И. Менделеев 1891-1892 йилларда ер ости бойликларидан саноатда фойдаланиш йўллари ва тутунсиз порох олиш проблемаси устида ишлайди. У ўзининг «Россияни ўрганишга доир» асарида саноатни ривожлантириш Россиянинг келажаги эканлигини уқтиради. «Донец қирғоқларида яшириниб ётган куч» асарида эса кўмирни ер остида газга айлантириш масаласини дунёда биринчи бўлиб ўртага қўяди.

Бутун ҳаёти ва илмий фаолиятини ўз ватани ва халқи манфаатлари хизматига бағишлаган гениал олимнинг фан ва саноатни ривожлантиришдаги буюк хизматлари ҳамда орзулари социалистик Ватанимизда қадр топди. Менделеевнинг номи ҳар бир совет кишиси учун, бутун прогрессив инсоният учун қадрли, унутилмасдир.

А. ҚУЛЖОНОВ,
А. ЭСОНБОЕВ.

ТОШКЕНТНИНГ ТАМОША ЗАЛЛАРИДА

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Янги программа. **«Шўх айиқлар»** аттракционининг давоми. Айиқларни ўргатувчи — хитой артисти **Чжэн Хан-тин.** Бугун **2 марта тамоша** кўрсатилади (кундуз соат 4 ва кеч 8 да).

«ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун **Иван Бровкин қўриқда.**

«ИСКРА» — кундуз ва кечқурун: **1) Солдат Иван Бровкин, 2) Иван Бровкин қўриқда.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — кундуз ва кечқурун **Иван Бровкин қўриқда,** кеч соат 10 да **Жиноят жойи — Берлин.**

Республиканинг сув хўжалиги қурилишларида ишлаб чиқариш-техника бўлимларининг инженерлари ва бошлиқлари, прораблар, қурилиш мастерлари, механиклар, энергетиклар ва меҳнат инженерлари вазифасида ишлаш учун **сув хўжалиги инженерлари ва техниклар**

керак

Уй-жой билан таъминланадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Полиграф кўчаси, 1-уй.

Полиграф кўча, Полиграф тупик, 2-уйда турувчи **Павел Филиппович Виденининг** Волопад проезди, 14-уй, 2-квартирада турувчи Валентина Ивановна Виденинадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район, 2-участка халқ судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. **РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140, Пропаганда бўлими — 34808, 136. Совет қурилиши бўлими 136. Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040, 135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040, 135. Саноат ва транспорт бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Маҳаллий ахборот бўлими — 132. Секретариат — 29040. Эълонлар бўлими — 28142.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Б-1529.